

ጤና ይስጥልኝ፤

በዚህ የዕዝራ ስርጭት

ፕሮቴስታንታዊ ጅሃድ በሚል ርእስ በገበያ ላይ በዋለውና በተሰራጨው ዲቪዲዮ ላይ ባለፉት ሁለት ክፍሎች ጽፌ ነበር። ዲቪዲዮው በፓስተር ዳዊት ስብከት ላይ የተሰጠ ምላሽ ቢሆንም በነገረ ማርያም ላይ ያተኮረ ነው። ይህ መጣጥፍ በ3 ክፍል የተሠራ ሆኖ ባለፉት ሁለት ጽሑፎች ከመጽሐፍ ቅዱስ አንጻር ማርያም በእርግጥ ማን መሆኗን ተመልክተናል። በዚህ በመጨረሻው ክፍል ተአምረ ማርያም የተሰኘውን መጽሐፍ በጥቂቱ እንቃኛለን የሚል ቃል ገብቼ ነበር። በዚህ መጣጥፍ ይህን መጽሐፍ እንመለከታለን። ይህ መጣጥፍ ረዘም ያለ ቢሆንም ሳይከፈል አቅርቤዋለሁ።

ስለዚህ እንደተለመደው በተከታታይ ስናጠና የነበረውን የፊክሽን መልእክትና ሌሎች መጣጥፎችንም በዚህኛው አስቀርቻለሁና ይቅርታ።

መልካም ንባብ።

ዕዝራ ስነ ጽሑፍ፥ ዘላለም መንግሥቱ

ፕሮቴስታንታዊ ጅሃድ? ? ?

ተአምረ ማርያም
ምንድርነው?

ተአምረ ማርያም ምንድር ነው? ማን ዳፈው? የት ተዳፈ? ሙቹ ተዳፈ? ከምን ተዳፈ? የደፈሰዎቹ ማንነት በውክ ይታወቃል?

ወደ ግዕዝ ሙቹና በማን ተተረጎመ? ውጪያዊ ምስክሮች ነኩት? ውስጣዊ ማስረጃዎችን ምን ይመክሩታል? ነገርግሃ ወደ ግዕዝ ተተርጉሞኑክ ወይስ ቀድሞውኑ የተደረሰው በግዕዝ ነው?

ይህ መጽሐፍ ነገርስ በገር ይገጣል? ከመጽሐፍ ቅዱስ ጋር ከተወኑ ይስማማል? ካልተስማማ ከንደምን ከያደርገት ይገባል?

ከመሆኑ ነገርስተያኝኝ ሥነሳጥን ያከው ቃል ከነቶች? ኬኩት መጽሐፍትንም ሆነ ትምህርቶችን መከላከል መፈተስ ያከባቸው ከንደት ነው?

እነዚህ ሥነሳጥን ካከው ቃል ጋር የሚጋጩ መጽሐፎች ምን ማደረግ ይገባቸዋል?

ፕሮቴስታንታዊ ጅዛድ???

ከፍኔ ሦስት

ተአምረ ማርያም ምንድርነው?

ባለፉት ሁለት ክፍሎች...

በመጀመሪያው በፓስተር ዳዊት ሞላልኝ ስብከት ላይ በመ/ር ምሕረተአብ ስለተሰራጨው የትችት ዲሲዲ በጥቂቱ ከተወሰነ በኋላ ነገረ ማርያም በመደደው ወይም አማካዩ አርቶዶክሳዊ ምዕመን ዘንድ ምን እንደሚመስል ተመልክተን ነበር። በክፍል አንድ ወደ ዋና ዋናዎቹ ጥያቄዎች በቀጥታ በመግባት፡ ማርያም እግዝእት ናትን? ወላዲተ አምላክ (ወይም የእግዚአብሔር እናት) ናትን? ቤዛዊተ ኩሉ እና እመ ብርሃን ናትን? ኪዳነ ምሕረት ናትን? በእውን አርጋለችን? የሚሉትን ጥያቄዎች በጥቂቱ ተመልክተናል። በክፍል ሁለት እነዚህን ጥያቄዎች በመቀጠል ማርያም ታማልዳለችን? ለዘላለም ድንግል ናትን? የሚሉትን ጥያቄዎች ከቅዱስ ቃሉ አንጻር፡ ማለትም፡ ስለ ማርያም የተጻፉትንና ማርያምም ስለ ራሷ የተናገረችቸውን ስፍራዎች ከመጽሐፍ ቅዱስ በመመልከት መርምረን ነበር። በክፍል ሦስት ተአምረ ማርያም የተባለውን መጽሐፍ እንዳስሳለን የሚል ቃል በመጀመሪያው ክፍል ተገብቶ ነበርና በዚህ ክፍል የቀረበው ይህን ተአምረ ማርያም የተባለውን መጽሐፍ የምንመለከትበት ነው። ይህ መመልከት ግን የመጽሐፉ ቅኝት ብቻ ሳይሆን መጽሐፉን ከደራሲው ወይም ደራሲዎቹ እስከ ይዘቱ ድረስ የማሐስ ጉዳይ ነው።

በዚያ ዝግጅት ወቅት የፓስተር ዳዊትን ስብከት ሙሉውን ስላላየሁ ወይም ስላልሰማሁ በስፍራው ከሰጠሁት አስተያየት በላይ ልስጥ አልቻልኩም። ሁለቱን መጣጥፎች ከጻፍሁ በኋላ ግን አግኝቼ በሙሉው አደመጥኩት። ስብከቱ በዘዳ. 30፤11 ላይ የተመሰረተ ሆኖ የእግዚአብሔር ትእዛዝ ለሚፈልጓት ከባድ ያለመሆኗን በማውሳት በጣም ግልጽ የሆነውን ወንጌል ሌሎች አደፍራሽ ነገሮች የሸፈኑትና የጋራት መሆኑን ነው የገለጠው። አንዱ መጋረጃ በዚህ ባለፉትና በዚህ መጣጥፍ የተወሳው ነው። ለአንድ የወንጌል አማኝ ሰባኪ ደግሞ ይህን መስበክ ኃላፊነቱ ብቻ ሳይሆን ግዴታው ነው። መጽሐፍ ቅዱስን እንቀበላለን የሚሉ ሰዎች ከመጽሐፍ ቅዱስ ጋር የሚጋጭ ወይም የመጽሐፍ ቅዱስ ማዕከላዊ ትምህርት ከሆነው ከክርስቶስ ወደ ሌላ የሚያመለክቱ ከሆኑ ለመተቸት እና ለማስተማር የሚገባውን ያህል አርጎአል። ማንም ሰባኪ የራሱ ስልት እንዳለው መጋቢ ዳዊትም የራሱ መልክ፡ ስልት እና

አቀራረብ አለው። አቀራረቡ ምናልባት አከራካሪ ሊሆን ይችላል። ወይም ግልጽ ሆኖ በወንጌላት የተጻፈውን ሆን ብለው ስውር ለሚያደርጉ ወይም ቀላልና ሊረዱት የሚቻል ሆኖ በቃሉ የተጻፈውን ውስብስብና ከባድ የሚያደርጉትን ሰዎች የሚያናድድና የሚያበሳጭ ወይም ተገዳዳሪ ሊሆን ይችላል። ይህ የቅርጽ እንጂ የይዘት ጉዳይ አይደለም።

ከተወሰዱት ቁራጮች (ክሊፖች) የተረዳሁት ሌላ ነገር ደግሞ አንድ ሰዓት ሙሉ ከተሰበከው ስብከት ያን የሚያህል በሁለት ዲሲዲ የተቀናበረ ምላሽ የተሰጠበት ክፍል የተወሰደው ተጠራቅሞና ተደምር ከ3 ደቂቃ የማይበልጥ (4% ያህል) ብቻ መሆኑና ያም አላዋቂዎችንና ጠቅላላውን ስብከት ያልሰሙትን በቁጣና በጥላቻ እንዲያስነሣ ሆኖ መቀናበሩን ነው። ጅሃድ የተሰኘበት ምክንያትም ይህ ይሆናል። ዳራው ያልተገለጠ የጥቂት ሰከንዶች ቃል ቀንጭቦ ማቅረብ በስነ ጽሑፍ ባህል ከወንጀል የማይተናነስ ተላላፊነት ነው። እነዚያን ቁራጮች የሰሙት ጠቅላላውን ለመስማት መፈለጋቸው መቼም የማይቀር ነውና ያንን ያደረጉ ቀን ወይም የልቡና ዐይናቸው የተገለጠ ቀን ቢያንስ እነ መ/ር ምሕረተአብን እና የዲሲዲውን አዘጋጅና አሳታሚዎች መታዘባቸው አይቀርም።

በዚህ መጣጥፍ መጽሐፉን፡ ማለት ተአምረ ማርያምን የሚመለከቱ በርካታ ጥያቄዎችን አነሣለሁ። ከመንደርደሪያ ጥያቄዎች ጥቂቶቹ፡ ተአምረ ማርያም ምንድር ነው? ማን ጻፈው? የት ተጻፈ? መቼ ተጻፈ? ለምን ተጻፈ? የደራሲዎቹ ማንነት በውል ይታወቃል? ወደ ግዕዝ መቼና በማን ተተረጎመ? እርግጥ ወደ ግዕዝ ተተርጉሞአል ወይስ ቀድሞውኑ የተደረሰው በግዕዝ ነው? አሳታሚው ማን ነው? ይህ መጽሐፍ ውጪያዊ ምስክሮች አሉት? ውስጣዊ ማስረጃዎችስ ምን ያመለክታሉ? ይህ መጽሐፍ እርስ በርስ ይጋጫል? ከመጽሐፍ ቅዱስ ጋርስ ከቶውኑ ይስማማል? ካልተስማማ እንደምን ሊያደርጉት ይገባል? ለመሆኑ ክርስቲያኖች ሥልጣን ያለው ቃል አላቸውን? ክርስቲያኖች ሌሎች መጽሐፍትንም ሆነ ትምህርቶችን መለካትና መፈተሽ ያለባቸው እንዴትና በምን መለኪያ ነው? ከዚህ ሥልጣን ካለው ቃል ጋር የሚጋጩ መጽሐፎችስ ምን መደረግ ይገባቸዋል? የሚሉትንና ሌሎችንም ያካትታሉ።

ተአምረ ማርያም ምንድርነው?

ተአምረ ማርያም የተባለው መጽሐፍ እንደ ስያሜው ሁሉ ማርያም እንዳደረገቻቸው የሚነገሩ የብዙ ተአምራት መድብል ነው። ከተአምራቱ በጣም ጥቂቱን ሕጻኑ ኢየሱስ ያደረጋቸው ሲሆኑ ብዙዎቹን ማርያምና የማርያም የተለያዩ ስዕሎች ናቸው ያደረጉት። አንዳንዱ ምዕራፍ ምንም ተአምርነት የለለበት የተደረገ ነገሮች የተዘገቡበት ዘገባ ቢሆኑም በእያንዳንዱ በሁሉም ምዕራፎች መግቢያ ወይም አናት ላይ ማርያም ያደረገቻቸው ተአምራት እንደሆኑ በቀይ ቀለም እየተጻፈ በአንቀጽ ተቀምጦአል። ተአምር ባልሆኑት ላይ በአናቱ ላይ የማርያም ተአምር መሆኑን መጻፉ የግድ መሆን ስላለበት የተደረገ ይመስላል። ለምሳሌ፡ ሁለተኛው ተአምር ወይም ምዕራፍ ማርያም ስለ መጻነሷና ስለ ልደቷ የተነገረ ሲሆን ያው የግዴታ ልማድ ሆኖ ከብርት እመቤታችን ያደረገቸው ተአምር ተብሎ ተጽፎአል። ያለዚያ እንደ ምዕራፍ 2 መግቢያ ማርያም ገና ከመጻነሷና ከመወለዷ በፊትም ተአምር ታደርግ ነበርና ከልደቷ በፊትም ቀዳሚ ጎልውና ነበራት ማለት ይሆን? አጻጻፉ ይመስላል። ከሆነ ዘላለማዊት ናት ሊሰኝ ይመስላል።

የመጽሐፉ አሳታሚና ባለቤት ማን ነው?

ይህኛውን (እኔ ያነበብኩትን) እትም ያተመው ተስፋ ገብረ ሥላሴ ማተሚያ ቤት ሲሆን አሳታሚው አልተጻፈም። ከመግቢያው እንደሚነበበው ግን አሳታሚው ተስፋ ገብረ ሥላሴ ዘብሐረ ቡልጋ ነው። ይህ መጽሐፍ በኢትዮጵያ ሰፊ ተቀባይነት ያለው የነገረ ማርያም ሰነድ መሆኑ አጠያያቂ ባይሆንም በማን በራሱ መታተሙ አልተጻፈም። በበርካታ የኢትዮጵያ መጽሐፎች እንደሚታየውም የሊቀ ጳጳስ ምስል እና መልእክትም የለበትም። ስለዚህም አይቶ፡ መርምሮ አጽድቆ ለአንባቢ የተገባ ነው ብሎ ያሳለፈ ተጠያቂ አካል የለውም ማለት ነው። በእውኑ የኢትዮጵያ ይህን መጽሐፍ እንደ ቅዱስ መጽሐፍ አድርጋ ትቀበለዋለች? መቼም ከተቀበለችው በቂ የሆነ ታሪካዊ ምንጭ ያለው ሆኖ መገኘት አለበት? ከመጽሐፍ ቅዱስ ጋርም መጋጨት የለበትም። ምክንያቱም ማንም ክርስቲያናዊ መጽሐፍ አስተምህሮአዊ ተደርጎ ከተወሰደ ምንጩ መጽሐፍ ቅዱስ መሆን አለበት። ታሪካዊ ከሆነ ደግሞ ታሪካዊ ብቻ ነውና ሥልጣን ያለው መጽሐፍ መሆን የለበትም። ደግሞም ከዋናው ክርስቲያናዊ መጽሐፍ ከመጽሐፍ ቅዱስ ጋር ተያይዞ ሊቀበሉት ወይም ሊጥሉት የተፈቀደ መሆን የተገባው ነው። የኢትዮጵያ ይህን መጽሐፍ የኔ ብላ ትቀበለው ወይም አትቀበለው እንደሆነ ግልጽ አይደለም። በአንድ ድረ ገጽ ላይ በቅርብ ያነበብኩት ሁለቱ ሲኖዶሶች ከሚነጋገሩባቸው ነጥቦች አንዱ ይህ መጽሐፍ እንደሆነም ነው።¹

መጽሐፉ አሁን በታተመበት ቅርጹ አማርኛው ከግዕዙ ጋር ጎን ለጎን በመሆን ተጽፎአል። አንዳንዱ የአማርኛ ቃላት ሆኑ ተብለው የተላለሱ ሲመስሉ አንዳንዱን አማርኛ ለመረዳት ደግሞ ራሱ ግዕዙ ለዘመናችን አማርኛ የቀረበ የሚመስልባቸው ቦታዎችም አሉ። አንዳንዱ ጥቅስ ከትርጉም ይልቅ ማብራሪያ የሚመስልባቸው ቦታዎችም ብዙ ናቸው። የተለምዶቱ ቁጥራቸውም ከአንዱ እትም ወደ ሌላው ይለያያል ይባላል። እኔ ባነበብኩት መጽሐፍ (የ፲፱፻፺፪ ዓመተ ምሕረት እትም) ተአምራቱ ወይም ምዕራፎቹ 123 ናቸው። አንዳንድ ተአምራት ወይም ምዕራፎች በአንዱ የመጽሐፉ እትም ይገኙና በሌላው እትም የማይገኙ ከሆኑ መጠኑና ይዘቱ ከእትም እትም ይለያያል ማለት ነው።

በመምህር ባዩ ታደሰ መጽሐፍ² ውስጥ ከተቀነሱት ተአምራት አንዱን ‘ተአምር 97’ የተባለውን በመጥቀስ ከቀድሞዎቹ እትሞች በአንዱ (ለምሳሌ፡ ከ1924ቱ እትም) ተጽፎ ከኋለኞቹ እትሞች (ለምሳሌ፡ ከ1989ኙ እትም) እንደቀረ በማውሳት ይህ የሆነው ከመጽሐፍ ቅዱስ ጋር በግልጽ በመጋጨቱ ምክንያት እንደሆነ ታትቶ ቀርቦአል። ለውጥ የሌለበት ለማስመስል ግን ‘በድጋሚ የታተመ’ እየተባለ መቅረብም ተወስኖአል።³ በሌላ አንድ መጽሐፍ ውስጥ የተጠቀሰ ተአምረ ማርያም ደግሞ ተአምራቱ አንድ መቶ አሥራ አንድ መሆናቸውን ይጠቅሳል።⁴ ቁጥሩ ወጣ ገባ ነው። በአንድ ድረ ገጽ ስለ ተአምረ ማርያም በተጻፈ አጭር መልእክት ላይ ምላሽ ከሰጡት ሰዎች አንዱ ተአምር 19 ላይ ስለ መሐመድ የተጻፈ ነገር እንዳለበት ጠቅሷል።⁵ እኔ ባነበብኩት ምዕ. 19

ማርያም መታገን እያስነሳች ለሰዎች ስታሳይ ነው የተጻፈው እንጂ ይህ ስለሌለ በድረ ገጹ የተጻፈው ትክክል ከሆነ ምዕራፎቹ ተሸጋሽነው፡ ታጥፈው፡ ወይ ተሰርዘው ይሆናል? ምናልባት አንዳንዱ እትም ምዕራፎቹ እየተመረጡና የሚያጠያይቁት እየተነቀሱ የታተመ ሊሆን ይችላል፤ ግን ከላይ እንደተጠቀሰው ‘በድጋሚ የታተመ’ እየተባለ ከውስጡ እየተገመሰ ከቀረ ይህ ስነ ጽሑፋዊ አብላትና አንባቢን መደለል ነው።

የመጽሐፉ ምንጭ / ደራሲው ማን ነው?

ተአምረ ማርያም በመጀመሪያ በግብጽ አገር ከመዓልቃ ከመንበረ ማርቆስ (መንበረ ማርቆስ በእስክንድርያ ነው የሚገኘው) የተገኘ በዐረብኛ ቋንቋ የተጻፈና በኋላ ወደ ግዕዝ ተተረጎመ የተባለ መጽሐፍ ነው። የጻፉት አባ አብርሃም፡ አባ ማርቆስና አባ ማቴዎስ የተባሉ [መነኮሳት] ሲሆኑ የጻፉትም ማርያም አንዳንዴ ራሷ እየተገለጠች፡ ሌላ ጊዜ በሐልም፡ ሌላ ጊዜ በራሷ እየታየች እየተነጋገራቸው እንደሆነም በመቅድሙ ተጽፎአል። እነዚህ ሦስት መነኮሳት እነማን ስለመሆናቸው፡ መቼ ስለመኖራቸው፡ የት ስለመኖራቸው፡ የምን አገር ወይም የየትኛው ዐረብኛ ተናጋሪ አገር ሰዎች ስለመሆናቸው የሚናገርም ምንም ማብራሪያ በመጽሐፉ የለም። እነዚህ ጸሐፊዎች እነማን ናቸው ቢባል መታወቂያቸው ቢያንስ በመጽሐፉ ውስጥ የሚገኝ መሆን ነበረበት፤ ግን የለም።

በምዕ. 1 ደቅስዮስ የተባለ ሰው ታሪኳን ሲሰበስብ እንደተገለጠችለትና ስለጻፈለት እንዳመሰገነችውም ተጠቅሶአል። ይህ ደቅስዮስ ሰብሳቢም ጸሐፊም ተብሎአልና እንደ ሰብሳቢ ብቻ ሳይሆን ከነአባ አብርሃም ጋር እንደ ጸሐፊም የሚቆጠር ነው። በምዕ. 6 ደግሞ አንድ ሰው ሌላ መጽሐፍ፡ የፍልሰት መጽሐፍ እንዳገኘ ይናገራል። ቁ. 23 ላይ ይህን የጻፈ ዮሐንስ ነውም ይላል። ቁ. 18 ላይ እርሱ ራሱ የጻፈውን ነገረኝም ይላል። ስለዚህ ከነአባ አብርሃም በፊት የተጻፈ ያውም በሐዋርያው ዮሐንስ የተጻፈ የፍልሰት መጽሐፍም የነበረ ይመስላል። በምዕ. 7 ደግሞ ስንከሳርን በመጥቀስ ያንንም እንደ ምንጭ በመጥቀስ የማርያምን ዕርገት ይተርካል።

ስለ ደራሲዎቹ ከስማቸው ውጪ ከመጽሐፉ ውስጥ የምናገኝላቸው ነገር የለም። ስምና ማዕረግ ብቻ ‘አባ እገሌ’ ተብሎ ከመጠቀሱ በቀር ሌላ ያለመኖሩ ምንጩን ሆኑ ተብሎ የተደባለበት ያደርገዋል። ‘አባ እገሌ’ ደግሞ የመነኮሴ ሁሉ መጠሪያ ነው። በማን ዘመን መንግሥት ወይም በማን ዘመን ጽጵስና ነበሩ? የት ነበሩ? እነዚህ ሴዎች ሌላ ምን ጻፉ? ቢባል አጥጋቢ ቀርቶ የማይጠግብም ማስረጃ አይገኝም። ምናልባት ኖሮ ቢሆን ከዚያ በመንደርደር የዘመኑን ታሪካዊ ስነ መለኮት በመቃኘት ነባራዊ እውነታ መጨበጥ ይቻል ነበር፤ ወይም ሌላ የጻፏቸው ሥራዎች ቢኖሩ የሰዎቹን ስነ መለኮታዊ አቋም በንጽጽር መገምገም ይቻል ነበር። ግን እነዚህ ነገሮች የሉም።

የዐረብኛው የምንጭ ጽሑፍም መቼ እንደተጻፈ የሚያረጋግጥ ውጪያዊ ምስክር ወይም ውስጣዊ ማስረጃ አይገኝለትም። ከመጽሐፉ መግቢያ እንደሚገመተው የመጀመሪያውን የጻፉት በዐረብኛ ሳይሆን አይቀርም። እንደሚገመተው ያልኩት ግዕዙ ተተረጎመ የተባለው ከዐረብኛ መሆኑ እንጂ የምንጭ ቋንቋው ዐረብኛ ይሁን ወይም ራሱ ዐረብኛው ከሌላ ቋንቋ የተተረጎመ መሆኑን ስለማይናገር ነው። ከሆነ ዐረብኛ የግብጽ ቋንቋ የሆነውና ቅብጥ ወደ ኋላ ተገፍቶ ከመነጋገሪያ ቋንቋነት የተወገደው ከእስልምናና የዐረቦች ወረራና መስፋፋት በኋላ ስለሆነ ከ8ኛው ምዕት

¹ <http://www.abaselama.org/2011/11/blog-post.html>
² በአባቶቻችን አፈርን የተሰኘው ይህ መጽሐፍ ገድለ ተክለ ሃይማኖትና ተአምረ ማርያምን የሚያሐስ ጠቃሚ መጽሐፍ ነው። በዚህ መስክ የሚያጠኑ ሰዎች መመልከት ካለባቸው ሥራዎች አንድ መሆን አለበት።
³ በአባቶቻችን አፈርን፡ ገጽ 109-113።
⁴ ለእውነት እንቁም፡ ገጽ 85።
⁵ <http://www.abaselama.org/2011/11/blog-post.html>

ዓመት በኋላ ይሆናል ማለት ነው። እንግዲህ በዐረብኛ መጻፋቸውና የተገኘው ከግብጽ መሆኑ የኢትዮጵያና የግብጽ አብያተ ክርስቲያናትን ቁርኝት ተንተርሶ አገሩን ግብጽ፣ ዘመኑንም ከእስልምና ወረራ በኋላ ጀምሮ እስከ ዘርዓ ያዕቆብ ዘመን ባለው ጊዜ ነው ብሎ ሰፊ ግምት መቸር ይቻላል። በመቅድሙ ይህ የተተረጎመው መጽሐፍ የተገኘው ከመንበረ ማርቆስ መሆኑ ተነግሮአል።

ተአምረ ማርያም ተተረጎመ የተባለበት ዘመኑም ተጽፎአል። ግን ዋናው ከተጻፈ ከሰነት ዘመናት በኋላ ስለመተርጎሙ ግምትም እንኳ መግመት አይቻልም። ተርጓሚዎቹ አባ ሚካኤልና አባ ገብርኤል የተባሉ ናቸው። አሁንም ከስማቸው ውጪ ስለሰዎቹ ከመጽሐፉ ውስጥ የምናገኘው ማንነታቸውን ገልጦ የሚያስረዳ ነገር የለም። ተረጎሙት የተባለበት ጊዜ “ቆስጠንጢኖስ የተባለ ንጉሣችን በዘርዓ ያዕቆብ ዘመን በነገሠም በ፮ ዓመት” ተብሎ ተጠቅሶአል። ቆስጠንጢኖስ ወይም ዐፄ ዘርዓ ያዕቆብ የነገሠው በኛ አቆጣጠር ከ፲፬፻፳፯-፲፬፻፷፩ ዓመተ ምሕረት ነው። የነገሠ 7ኛ ዓመቱ ፲፬፻፴፬ ዓ. ም. ነው ማለት ነው። በኋላ ላይ የምንጩን ድፍርስነት በተመለከተ አወዛጋቢና አጠያያቂ ነጥቦች አነሣለሁ። በአጭሩ ግን በመጽሐፉ ውስጥ ከተጻፈው የሚገኘው የተአምረ ማርያም ምንጭ መነሻና ዘመን ይህ ነው።

የጸሐፊው / የጸሐፊዎቹ ባህርያት

በአንዳንድ መጽሐፎች አንዳንዴ እውስጡ፣ አንዳንዴ በሽፋኑ ስለ ደራሲው የተጻፈ አጭር ወይም ረጅም ታሪክ ወይም ግለ ታሪክ ይገኛል። ከመጽሐፉም ከሌላ ስፍራም ካልተገኘ በመጽሐፉ ውስጥ ከተነገሩት ነገሮች በመነሣት አንባቢው የደራሲውን የተለያዩ የእምነትና ማኅበራዊ አቋሞች እንዲሁም ስነ ልቦናዊ ከባቢና ስፍራ ማወቅ ይቻላል።

በተአምረ ማርያም ውስጥ ስለመጽሐፉ ደራሲዎችም ሆነ ተርጓሚዎች ማንነት፣ አገልግሎት፣ እምነት፣ ዘመን፣ ገጠመኝ፣ ቦታ፣ ቤተ ሰብ ወዘተ የተጻፈ ነገር የለም። ከመጽሐፉ በመነሣት ግን ተአምረ ማርያምን የጻፉት ደራሲዎች ወይም ደራሲ እምነቱ፣ የመጽሐፍ ቅዱስ መረዳቱ፣ የታሪክ እውቀቱ፣ ከክርስቶስ ቁርኝቱ፣ ወዘተ፣ ምን እንዲመስል መገንዘብ ይቻላል። ጥቂቶቹ እነዚህ ናቸው።

1. የተአምረ ማርያም ደራሲ እግዚአብሔርን የሚንቅ ሰው ነው። እግዚአብሔር በነቢዩ ኢሳይያስ አድርጎ፣ እኔ እግዚአብሔር ነኝ ስሜ ይህ ነው ከብሬን ለሌላ፣ ምስጋናዬንም ለተቀረጹ ምስሎች አልሰጥም ብሏል፤ ኢሳ. 42፥8። ከብሩን ለሌላና ለተቀረጹ ምስሎች አሳልፎ አለመስጠት ብቻ ሳይሆን የተቀረጹ ምስሎች መደረግም የለባቸውም። ከ10ቱ ትእዛዛት 2ኛው ይህ ነው፤ በላይ በሰማይ ካለው፣ በታችም በምድር ካለው፣ ከምድርም በታች በውኃ ካለው ነገር የማናቸውንም ምሳሌ፣ የተቀረጸውንም ምስል ለአንተ አታድርግ፣ አትሰገድላቸው፣ አታምልካቸውምም። ዘጸ. 20፥4። የዚህ መጽሐፍ ጸሐፊ ግን በግልጽ ይህንን አምላካዊ ትእዛዝ በመተላለፍ የእግዚአብሔርን ክብር ለሌላ፣ ማለትም፣ በፈጣሪ ለተፈጠረች ለማርያም እና በሰዎች እጅ ለተሳሉ የማርያም ስዕሎች ሽንሽፍ አሳልፎ ይሰጣል።

በመጽሐፉ ውስጥ እግዚአብሔር የተገለጠበትን ክብር እና ማርያም የተገለጠበትን ክብር ስናነጻጽር በጉልህ እግዚአብሔር የማርያም ፈቃድ ፈጻሚ ነው። ወሳጅ፣ አድራጊዋ፣ ቀጪዋ፣ ሽላሚዋ፣ ተበቃይዋ፣ ወደ ሲቦል አውራጃ፣ ከሲቦል ነጣቂዋ እርሷ ናት። አዳምና ሔዋን እና ሰው

ሁሉ ለእግዚአብሔር ክብር ሳይሆን ለእርሷ ክብር እንደተፈጠሩ ይናገራል መጽሐፉ።

በመጽሐፉ ውስጥ የሚታዩት የማርያም ስዕሎች እጅ ዘርግተው የመሥራትና የማድረግ፣ አፍ ከፍቶ ድምጽ አውጥቶ የመናገር፣ ብያኔ የመስጠት፣ ሲወጉት የመድማት፣ ተመልሰው ሲለጠፉ ጠባሳ ሆኖ የመቅረት ባህርይ ያላቸው ምስሎች ናቸው። ተአምራት ማድረግ የእግዚአብሔር ሀብት ቢሆንም በዚህ መጽሐፍ ውስጥ እግዚአብሔር ሳይሆን ማርያም እና ምስሎቿ ናቸው ተአምር አድራጊዎቹ። ከእግዚአብሔር ኃይል እና ከጌታ ከኢየሱስ ስም ሥልጣን ውጪ ተአምር ከተደረገ የዚያ ተአምርና ምልክት ምንጭ እግዚአብሔር ሳይሆን ሰይጣን መሆኑን መጽሐፍ ቅዱስ ያስተምራል።

2. ይህ ደራሲ መጽሐፍ ቅዱስን የማያውቅ ሰው ነው። በጣም በጥቂት ቦታዎች አልፎ አልፎ የተጠቀሱ የመጽሐፍ ቅዱስ ክፍሎች አሉ። እነዚህ የተጠቀሱ ጥቂት ጥቅሶች የተጠቀሱት ያለቦታቸው በመሆኑ ከመጽሐፍ ቅዱስ ጋር የሚጋጩና የሚጣሉ ነገሮች ናቸው። መጽሐፉ የተደመደመው ኢየሱስ 18 ዓመቱ ሆኖ በግሪክ ሳለ ሲሆን በወንጌል ውስጥ ያደረጋቸው አንዳንድ ነገሮች ገና አገልግሎቱን ሳይጀምርም እንደተፈጸመ ሆነው ተጠቅሰዋል። የደራሲው ከመጽሐፍ ቅዱስ ጋር ያለው ግንኙነት እነዚህን ጥቅሶች ለመውሰድ ብቻ ይመስላል።

የመጽሐፍ ቅዱስ ዋና መልእክት ሰው ንጹሕ ሆኖ ተፈጥሮ ሳለ ኃጢአተኛ መሆኑና እግዚአብሔር ይህን የወደቀ ሰው ለማዳን በብሉይና በአዲስ ኪዳን ያደረገው ነገር ነው። ይህ ደግሞ በጣም ግልጽ ተደርጎ ተጽፎአል። በብሉይ ዘመን ከሲና ኪዳን በፊት በልቡና ሕግ፣ ከሕገ ልቡና ዘመን በኋላ ደግሞ ሕግ ተሰጥቶ ሰዎች የመዳንን መንገድ የሚሄዱበት ያን ሕግ በመፈጸም ሆነ። ሕጉም ራሱ ሊመጣ ያለው ነገር ምሳሌና ጥላ ነው እንጂ በዘላቂነት ተጠብቆ የሚዳንበት አልነበረም። ያ ሁሉ መስዋዕት ጥላ ሆኖ የሚያመለክተው አካል ነበረ፤ ያም በመስቀል ላይ የሞተው የክርስቶስ መስዋዕትነት ነው። ወንጌል በአንድ ጥቅስ ቢጠቀስ በዮሐ. 3፥16 የተጻፈው፣ በእርሱ የሚያምን ሁሉ የዘላለም ሕይወት እንዲኖረው እንጂ እንዳይጠፋ እግዚአብሔር አንድያ ልጁን አስኪሰጥ ድረስ ዓለሙን እንዲሁ ወደአልና የሚል ነው።

የተአምረ ማርያም ደራሲ የሸፈነው ትልቅ እውነት ይህ አንጡራው ወንጌል ነው። ተአምረ ማርያም በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ እንደተጻፈው የሰውን ልጆች ለማዳን እግዚአብሔር ያደረገውን እውነት የጋረደ መጽሐፍ ነው። በዮሐ. 14፥6 ጌታ፣ እኔ መንገድና እውነት ሕይወትም ነኝ፤ በእኔ በቀር ወደ አብ የሚመጣ የለም ያለውን የተጻረረ መጽሐፍ ነው። በሮሜ 10፥13፣ የጌታን ስም የሚጠራ ሁሉ ይድናልና የሚለው የምሥራች በሌላ ጫና ተተካ። መንገዱ ኢየሱስ ሳይሆን ማርያም፣ መጠራት ያለበት የጌታ ሳይሆን የማርያም ስም ተደረገና ተለወጠ። ለዚህ ነው ይህ ደራሲ ደኅንነት የሚገኝበትን መንገድ ያልተገነዘበ፣ መጽሐፍ ቅዱስን የማያውቅ ሰው ነው ያልሁት። ካወቀ ደግሞ ሳያውቅ የዘላበደ ሳይሆን አውቆ ያሳተ አሳች ነውና የባለ አጥፊ ነው።

ይህ መጽሐፍ የተጻፈበት ዘመን ምእመናን መጽሐፍ ቅዱስን እንደልብ የማያገኙበትና የማያስተያየበት ዘመን ነውና የተነገረውን ሁሉ እንደ እውነት ለመቀበል ሃይማኖታዊና ስነ ልቦናዊ ጫና የሚደረግባቸው ስለሆነ እውን ከመጽሐፍ ቅዱስ ጋር ይጋጫል ወይስ አይጋጭም የሚለውን የሚጠይቅ አይኖርም። የተማሩት የሚባሉት አለማሳወቃቸው ግን የአዋቂ አጥፊ ያደርጋቸዋል። ባለፉት 300 ዓመታት ተራው ሕዝብ ሊገባው በሚችለው ቋንቋ መጽሐፍ ቅዱስን እንዲያገኝ በመርዳትና

በማስተርነም ፈንታ ሌሎች ጥረው የተረጎሙት እንኳ እንዳይደርስ ታላቅ ተጋድሎ ታደርግ የነበረችው ቤተ ክህነት መሆኗም አስተዛዘቢ ጉዳይ ነው። ይህ ራሱን የቻለ ሌላ ጉዳይ ቢሆንም እዚህ ያነሳሁት ከሕዝብ መጽሐፍ ቅዱስን አለማወቅና የተጻፈውን ሳያስተያየ ከመቀበል ጋር መነሣት ስለተገባው ነው። እስከ ቅርብ ዓመታት ድረስ በኢትዮጵያ ስብከትና ትምህርት ለተራው ምእመናን በሚገባቸው ቋንቋ አይሰበክም ነበር። ያኔ ይህ መጽሐፍ በተጻፈበት ዘመንም ሰው በተስኪያን ገብቶ ግድግዳ ላይ የተሳሉ ስዕሎችን ‘አንብቦ’ ነበር የሚመለሰው እንጂ ሮሜ 10፡17 እንግዲያስ እምነት ከመስማት ነው መስማትም በእግዚአብሔር ቃል ነው የሚለውን አምና እንዲድን ሊሰማ አልተደረገም። የምእመናኑ አለማወቅ ብቻ ሳይሆን ያውቃሉ ተብለው ሊያሳውቁ የሚጠበቁትም ከቃሉ ጋር ጀርባና ጀርባ የሆነ እንደዚህ ያለ መጽሐፍ ሲያቀርቡ አሳዛኝ ታሪክ ነው። ምን ይደረግ! ቃሉን አያውቁትም። ቢያውቁት ኖሮ አይቃረኑትም ነበር።

3. ይህ ደራሲ ክርስቲያንና የክርስቶስ ምስክር ያልሆነ ሰው ነው። በተለምዶ ማርያም ውስጥ ክርስቲያናዊ ባህርያት፣ ቃሉን ማንበብ፣ እግዚአብሔርን በመንፈስና በእውነት ማምለክ፣ ወንጌልን ላልዳኑት ማሳወቅ፣ ክርስቶስን መምሰል፣ የደቀ መዝሙርነት ኑሮ፣ የመንፈስ ፍሬ፣ ጠላትን መውደድ፣ የቅዱሳን በቅድስና መኖርና በእምነት መጽናት፣ ወዘተ፣ አይታዩበትም። ይልቁን በቀል ይታይበታል። የማያምኑትን መበቀል፣ በወንጌል እውነት ተመርተው ሊኖሩ የሚወድዱትንም መበቀል ይታዩበታል። ክርስቲያን ክርስቲያን የተባለው የክርስቶስ ስለሆነ ነው። አዳኙ፣ መሪው፣ ጌታው ክርስቶስ ነው። በዚህ መጽሐፍ ግን ማርያም አዳኝ፣ ኮናኝ፣ አጽዳቂ፣ ወደ ሲኦል አውራጅ፣ ወደ መንግሥተ ሰማያት አስገቢ፣ እየተገለጠች መመሪያ የምትሰጥ ናት። ይህ እርሷን ያለምንም ጥያቄ የሚከተል ሰው ክርስቲያን ነው መባል ያለበት ወይስ ማርያም?

ክርስቶስን የሚያውቅ ክርስቲያን ያለ ልክ ከፍ ያለውን ጌታ ስላወቀ በፊል. 2፡11 መላስም ሁሉ ለእግዚአብሔር አብ ክብር ኢየሱስ ክርስቶስ ጌታ እንደ ሆነ ይመሰክር ዘንድ ነው እንደተባለ እርሱን የሚመሰክር ነው። ደግሞም ጌታ ከማረጉ በፊት በመጨረሻ የተናገረው ቃል፣ ምስክርኛ ትሆናላችሁ የሚል ነው፤ ሐዋ. 1፡8። ክርስቲያን የክርስቶስ ምስክር ነው እንጂ የሌላ የማንም ምስክር አይደለም፤ ሊሆንም የተገባ አይደለም። እንዲህ ያለ መጽሐፍን የጻፉና ያስጻፉ፣ ከተጻፈ በኋላም የሚያሳትሙና የሚያሰራጩ ከፋኛ የሳቱት ክርስቲያን የማን ምስክር የመሆኑን እውነት ባለመረዳት ነው። ይህ ብቻ ሳይሆን የክርስቶስ ሳይሆን የሌላ ምስክር መሆን የሐሰት ምስክር ሆኖ መገኘት መሆኑን ባለመረዳት ወይም አውቆ ከሐሰት ጋር ለመቆም ነው።

ምስክር ያየውንና የሰማውን የሚናገር እንጂ ያዩና የሰሙት የጻፉትን የተነገረውን እውነት የሚሸፍን አይደለም። በዚህ መጽሐፍ ውስጥ ግን ጌታ ክርስቶስ ተለጣፊ ሆኖ ነው የሚታየው። ጌታ ከራሱ ጋር ሌላ ደባል የሚያቆምና የሚጋራ አምላክና አዳኝ አይደለም። በነዚህ ጥቂት ጥቅሶች ውስጥ “ብቻውን” የሚሉትን ቃላት እናጢን፤ ብቻውን አምላክ ለሚሆን ለማይጠፋው ለማይታየውም ለዘመናት ንጉሥ ምስጋናና ክብር እስከ ዘላለም ድረስ ይሁን፤ አሜን። 1ጢሞ. 1፡17። ያንም መገለጡን በራሱ ጊዜ ብፁዕና ብቻውን የሆነ ገዥ፣ የነገሥታት ንጉሥና የጌቶች ጌታ፣ ያሳያል። 1ጢሞ. 6፡15። ከብዙ ጊዜ በፊት ለዚህ ፍርድ የተጻፉ አንዳንዶች ሰዎች ሾልከው ገብተዋልና፤ ኃጢአተኞች ሆነው የአምላካችንን ጸጋ በሰላኝነት ይለውጣሉ። ንጉሣችንንና ጌታችንንም ብቻውን ያለውን ኢየሱስ ክርስቶስን ይከዳሉ። . . . ብቻውን ለሆነ አምላክና መድኃኒታችን ከዘመን ሁሉ በፊት አሁንም እስከ ዘላለምም ድረስ በጌታችን በኢየሱስ ክርስቶስ

ክብርና ግርማ ኃይልም ሥልጣንም ይሁን፤ አሜን። ይሁ. 1፡4፤25። ይህ ብቻውን የሚል ቃል (μόνος) የሚጋራው፣ የሚዳበለው፣ አብሮት የሆነ የሌለ መሆኑን ገላጭ ቃል ነው። ለደኅንነት ኢየሱስን ከማርያምም ሆነ ከሌላ ከማንም ማዳበል ፍትሕ ሳይሆን ከህደት ነው።

4. ይህ ደራሲ ማርያምን መለኮታዊ ክብርን ለማቀዳጀት የጣረ ወይም እንዲያደርግ ያነሳሉት ሰው ነው። ምናልባት መጽሐፉ ስለራሱ እንደሚናገረው ከግብጽ ተገኝቶና በዐረብኛ ተጽፎ ከሆነ ክርስቲያኖች ማርያምን እንደ አምላክ ያዩአታል የሚያሰኝ ዐረባዊ ጫና ሊኖርበትም ይችላል። ለምሳሌ፣ በኢስላም ግምት ክርስቲያኖች አብ፣ ወልድ፣ መንፈስ ቅዱስ አንድ አምላክን ሳይሆን ማርያምንና ኢየሱስን ከአላህ ጋር እኩል አድርገው እንደሚያመልኩ ይነገራል፤ ተጽፎአልም። “የመርየም ልጅ ዒሳ ሆይ አንተ ለሰዎቹ፣ እኔንና እናቴን ከአላህ ሌላ ሁለት አምላኮች አድርጋችሁ ያዙ ብለሃልን? በሚለው ጊዜ (አስታውስ) . . .”⁶ በተለምዶ ማርያም ደግሞ ማርያም ያላት ሥልጣንና የምታደርጋቸው ትንግርቶች መለኮት ብቻ እንጂ ማንም ፍጡር ሊያደርጋቸው የማይችላቸው ነገሮች ናቸውና እውነትም ከመለኮት ያልተናነሰ ኃይልና ችሎታ፣ ሞገስና ክብር፣ ሥልጣንና ስግደት ተጎናጽፋ ትገኛለች።

እርግጥ ነው ጌታን ያመኑና የሚከተሉ ተአምራትን እንደሚያደርጉ ተጽፎአልና በክርስትና ታሪክ ተአምራት አዲስ መሆን የለባቸውም። የማርያም ግን የተለየ ነው። የሞተን ማስነሣት አንድ ነገር ነው፤ ግን፣ ለምሳሌ፣ በምዕራፍ 18 እና 19 ውስጥ እንደሚነበበው በደብረ ምጥማቅ ተገልጣ በዚያ የነበሩ ዘመዶቻቸውን ብቻ ሳይሆን ጥንት የሞቱትን ሙታን፣ አዳምና ሔዋንም ሳይቀሩ እያስነሱ አምጥቶ ለተመልካች ማሳየት መለኮትን መጋራት አይባልም? ምክንያቱም ትንሣኤ የሰው ሳይሆን የእግዚአብሔር ብቻ ሥራ ነው። ማርያም ይህንና ሌሎችንም ሁሉ የምታደርገው ደግሞ እንደ ጌታ ደቀ መዝሙር በሕይወት ሳላች ሳይሆን ከሞት በኋላ እየተገለጠችና በአካል እየመጣች ነው። በዚህ በተጠቀሰው ክፍል እንደታየው ያለ ከሞተ በኋላ ከሞት እየተነሣ፣ እየታየ፣ እየዳሰሰ፣ እያቀፈ፣ እየሳመ ገባፊ ተአምራት ሆኖ ከሰው ጋር የተባበረ ኖሮ አያውቅም። በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ የተጻፈ፣ በትንሣኤ አካል ከሞት የተነሣ ጌታ ክርስቶስ ብቻ ነው። ከእርገቱ በኋላ እርሱ ራሱም የተገለጠው ለሁለት ሰዎች ብቻ ነው፤ ለጳውሎስና ለዮሐንስ። ሁለቱም ባዩት ጊዜ ምን እንደሆኑ ተጽፎአልና፤ ሐዋ. 9 እና ራእ. 1። በዚህ መጽሐፍ ውስጥ ትንሣኤ ሙታን እንደ ቁርስና ምሳ ተራ ጉዳይ ነው።

በተለምዶ ማርያም ጌታ ኢየሱስ በተጠቀሰባቸው ቦታዎች በ97 ወይም 98% ያህሉ ልጅና ወዳጅ ነው። ፈጣሪዋ፣ አምላካ፣ ጌታዋ ከመሆኑ ይልቅ ማለት ነው። ይህ ፈጽሞ አልተጠቀሰም ማለት ሳይሆን የተጠቀሰው 1 ወይ 2% ብቻ ነው። በመጽሐፉ የቀረቡት፣ ልክ እንደ ስዕሉ ሁሉ፣ የተሳሉት እንደ እናትና ሕጻን ልጅ ነው። እናትና ሕጻን ልጅ ብቻ ሲታዩ ክብደትና ክብር የተገባት እናት እንደምትሆን ሆኖ ነው አቀራረቡ። ወደ መጽሐፉ መደምደሚያ አንድ ጊዜ የ5 ዓመት፣ አንዴ የ8፣ አንዴ የ12 ዓመት የተጠቀሰ ሲሆን መጽሐፉ ሲደመደም በመጨረሻው ምዕራፍ ኢየሱስ የ18 ዓመት ልጅ ሆኖ ገና አሁንም የተጠየቀውን አድራጊ ሆኖ ማርያም የግሪክን አገር መጎብኘት መፈለጓን ነግራው እዚያ ወስዷት ታሪኩ እዚያ ይፈጽማል። ከነዚህ የመጨረሻ 4 ምዕራፎች በቀር በመጽሐፉ ውስጥ ኢየሱስ በእናቱ እቅፍ ያለ ሕጻን ነው። ከብዙ መቶ ዓመታት በኋላ እንኳ ሲታይ እንደ ሕጻን ሆኖ ነው።

⁶ ቁርዓን፣ ምዕ. 5 (አል-ማኢዳህ) ቁጥር 116።

5. ይህ ደራሲ ወይም ይህን የመጽሐፉን ይዘት የተቀበሉትና ያስጸፉት ሰዎች በሰይጣን የተታለሉ ሰዎች ናቸው። ይህ ሁሉ በመጽሐፉ ውስጥ የተጠቀሱት ነገሮች ታይተዋል፤ ማርያምም ተገልጣ ተናግራቸዋለች፤ የተጻፈውም ነገር በትክክል የታያቸውና የተገለጠላቸው ነው ተብሎ ቢወሰድ እንኳ ከመጽሐፍ ቅዱስ ትምህርት አንጻር ሰዎችን እውነትና መንገድ ሕይወትም ከሆነው ከክርስቶስ የሚያርቅ ነገር ስላስተላለፉ በማርያም እየተመሰለ የተገለጠ ሰይጣን ያሳታቸው ሰዎች ናቸው ብሎ መደምደም ይቻላል። በ2ቆሮ. 11፡14 ሰይጣን ራሱን የብርሃንን መልአክ እንዲመስል እንደሚለውጥ ተጽፎአል። ይህች ተገለጠች የተባለችው ማርያም ሐዋርያት የሰበኩትን እውነተኛ ወንጌል እንኳ ብትሰብክ ይህንም መቀበል ግዴታ አይሆንም፤ ምክንያቱም እውነተኛው ወንጌል ቀድሞውኑ ተሰብኮ፤ ተጽፎ ተላልፎአል! በዚህ መጽሐፍ ውስጥ የሚተላለፈው ትምህርት ደግሞ ከእውነት ፈቀቅ የሚያደርግ ነው። ይህን በተመለከተ ጳውሎስ በገላ. 1፡8 ነገር ግን እኛ ብንሆን ወይም ከሰማይ መልአክ፤ ከሰበክንላችሁ ወንጌል የሚለይ ወንጌልን ቢሰብክላችሁ፤ የተረገመ ይሁን አለ። አዲስና ወንጌል የሚመስል ግን ያልሆነ ነገር የሚሰብክና ታይቶ የሚገልጥ የዚህ ውግዘት ተሸካሚ ነው።

6. የተአምረ ማርያም ደራሲ ደኅንነትን የማያውቅ ሰው ነው። በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ፤ በተለይም በአዲስ ኪዳን በግልጽ ተጽፎልን የምናየው ደህንነት ወይም ድነት ውብ ነው! የእግዚአብሔር ድንቅ የሆነው አሠራሩ፤ ኃጢአተኛውን ሊያጸድቅ አንድያ ልጁን መለኩ፤ ጌታችን መድኃኒታችን ኢየሱስ ክርስቶስን በፈንታችን በመስቀል መሞቱና እኛን ከዘላለም ሞትና ከኃጢአት ባርነት ነፃ ማውጣቱ፤ ይህ ድንቅና ከቡር የሆነ ግን ግልጽና ቀላል ሆኖ የቀረበው ሥራው አስገራሚ ነው። አቤት ደኅንነት ውበቱ! አቤት ደኅንነት ግልጽነቱና ቀላልነቱ! አቤት ውስብስብ ያለመሆኑ! አቤት እርግጠኝነቱ! ደህንነት የሂደት ሳይሆን የቅጽበት ለውጥ ነው። ደኅንነት ይታወቃል፤ አንድ ኃጢአተኛ ሲድን መዳኑን ያውቀዋል። እንዲያውቅ የሚያደርጉት ዋና ዋና ምስክሮች አሉ። ነገሩ የማይሞሽ ቃሉ ነው፤ በዳንንባት ቅጽበት የእግዚአብሔር ልጆች ሆነናል፤ ዮሐ. 1፡11-12፤ ልጁ ያለው ሕይወት አለው፤ ይህ ደግሞ የሚታወቅ ነው፤ 1ዮሐ. 5፡12-13። 2ኛ በዳንንባት ቅጽበት በውስጣችን መኖር የጀመረው መንፈስ ቅዱስ የእግዚአብሔር ልጆች መሆናችንን ይመስክርናል፤ ሮሜ 8፡14-17። 3ኛው ምስክር የተለወጠ ሕይወታችን ነው። ቀድሞ የነበርነውን አይደለንም፤ ያልነበርነውን ደግሞ ሆነናል። ሰው ሲድን አቤት እረፍት! አቤት እጩይታ፤ አቤት ሰላም! አቤት ነፃነት! በመስቀል ላይ ከተፈጸመው የጌታ ሥራ የተነሣ ደኅንነት በእምነት ብቻ ነውና በሥራ እግዚአብሔርን አስደስቶ መዳንንና ጽድቅን ለመቀዳጀት መፍጨርጨር የለም። ይህ ደኅንነት ደግሞ ይጠፋል ተብሎ በስጋትና በስቀቀን ሳይሆን በታማኙ ታምኖ የሚኖሩት ኑሮ ነው። ክርስትና ይህ ቀላል የሆነ መዳን ነው። መ/ር ምህረተአብ ምላሽ በሰጠበት ስብከት ፓስተር ዳዊት “አታከብዱብን” ያለው ይህንን ነው። መዳን ይህንን ያህል ቀላል ሆኖ ነው በአዲስ ኪዳን የቀረበው። ቀላል ነው ማለት ግን ርካሽ ነው ማለት አይደለም። ከቡር ዋጋ የተከፈለበት ነውና ርካሽ አይደለም፤ ግን ነፃ ነው! ነፃ!

በተአምረ ማርያም ውስጥ ግን ይህንን ነፃ፤ ቀላል፤ የሚያሳርፍ ደኅንነት አናይም። የማናይበት ምክንያት ግልጽ ነው። አንድ ደራሲ የሚያሳየው ያየውን ነው። እነዚህ ሰዎች ይህንን በጸጋው ብቻ መዳንን አልቀመሱም። የተአምረ ማርያም ማርያም የመጽሐፍ ቅዱሷ ማርያም ከቶም አይደለችም። ይህች ማርያም የክርስቶስ ማዳን እንዳይታይ መጋረጃ ተደርጋለች። ስለዚህ ኢየሱስን እስከ መስቀሉ እንኳ ሳይሆን እስከ አገልግሎቱም ጅማሬ ሳያደርሱት በእናቱ ስር ያለ ታዛዥ ወጣት

አድርገው በ18 ዓመቱ መጽሐፋቸውን ደመደሙ። ደኅንነት ያለው መስቀሉ ላይ ነዋ! በውስጡ የሚታዩ ሰዎችም መዳንን ያልተለማመዱ በነፍሳቸውም የተቅበዘበዙ ሰዎች ናቸው። በመጽሐፉ ጥላቻ፤ ቂምና በቀል፤ መግደል፤ ፍርሃት፤ የሥልጣን ጥም፤ ውሸት፤ ወዘተ ይታዩበታል። በምዕ. 61 ማርያምም ውሸታም ተደርጋ ቀርባለች። በአንዲት ባልቴት ተመስላ ወደ አንድ ሹም ዘንድ ሄዳ የዋዳ አገር ሲት መሆኗን ነግራው ነበር። የተአምረ ማርያም ማርያም መሞሽትም ትችላለች።

7. ይህ ደራሲ ያልተዋጣለት ልብ ወለድ ደራሲ ነው። የተዋጣለት ቢሆን መጽሐፉ ልብ ወለድ መሆኑን ይገልጥ ነበር። ነገር ግን፤ መጽሐፉ እውነት ሳይሆን እውነት ተደርጎ ቀርቦአል። እውነት ያለመሆኑን የሚያረጋግጡ ማስረጃዎች በቀጣዩ ንዑስ ርእስ ይቀርባሉ። በመጽሐፉ ውስጥ ከእውነት ጋር የተጠጋጋው ብቸኛ ክፍል በዘርዓ ያዕቆብ ዘመን ለማርያምና ለስዕል፤ ለመስቀልም ስግደት የተገባ አይደለም ብለው ስቃይ የደረሰባቸው ሰዎች (ደቀ እስጢፋኖስ) ጉዳይ የተጻፈበት ተአምር 24 ብቻ ነው። ለዚያውም ከተሰደዱቱ አንጻር ከተጻፈው ጋር ሲተያይ በውስጡ የተጠቀጠቁ ውሸቶችም አሉበት። በሌሎች ምዕራፎች የተጠቀሱ ታሪካዊ ሰዎችም እንኳ በታሪክ ማኅደር ሲፈተሹ በተአምረ ማርያም የሚታየው ማንነታቸው ከእውነተኛ ማንነታቸው ጋር አይገጥምም።

ተረቶችና የፈጠራ ሥራዎች የእውነት መልክ ሊይዙ የሚችሉባቸው ዘመናት ያኔ ብቻ አይደለም፤ ዛሬም ያው ነው። ለምሳሌ፤ የዳጒንጅ ኮድ ልብ ወለድ መጽሐፍ ነው። መጽሐፉ ተናፍሶለት ፊልምም ሆኖ ለተመልካች ሲበቃ ያዩት አላዋቂ ሰዎች ታሪኩ እውነትና ቤተ ክርስቲያን እንዳይወጣ ደብቃ የያዘችው ምስጢር እንደሆነ ሽንጣቸውን ገትረው ተከራክረዋል። በሕይወት ያለው ደራሲ መጽሐፉ ልብ ወለድ መሆኑን እየመስከረም እንኳ ልብ ወለዱን እውነት ነው ብሎ መከራከር ጅልነት ሳይሆን እብደት ነው። ተአምረ ማርያምም ሆነ ተብሎ ባለበት መልኩ ተጽፎ ካልሆነ ምናልባት በመጀመሪያ እንደ አጫጭር ተረቶች መድብል ተጽፎ ኋላ ማርያማዊ ቀለም የተቀበለበት ይመስላል፤ ሊሆንም ይችላል።

እነዚህ ጥቂት ነጥቦች ከቁጥር ሊገቡ የተገባቸው የደራሲዎቹ ወይም የደራሲው ባህርያት ናቸው። እንደ ደራሲው መጽሐፉ ራሱ ደግሞ ሲፈተሽ ይህ መጽሐፍ የራሱ ውስጣዊ ባህርያት አሉት።

የመጽሐፉ ባህርያት / ይዘት

ራሱን በየጊዜው ለማረምና ለማስተካከል ወይም ከዘመኑ ጋር ለመመሳሰል ከሚጥር በቀር በየትኛውም ሃይማኖትም ይሁን ፍልስፍና ዘንድ አንድ ዋና መሠረታዊ መጽሐፍ ይኖራል። ሌሎች ጥቃቅን መጻሕፍትም ደግሞ ይኖራሉ። ሁልጊዜ ጥቃቅኖቹ የዋናውን አሳብና ፈለግ እየተከተሉ ያንን ያጠነክሩታል፤ ያብራሩታል እንጂ አይጸረሩትም። ዋናው መጽሐፍ ስሕተት ያለበትና የሚስተካከል፤ ወይም በየጊዜው የሚሻሻል ሆኖ ካልተገኘ በስተቀር በጥቃቅኖቹ መጻሕፍት ውስጥ የሚገኙት አሳቦች በሙሉ ወይም በከፊል ስሕተት የተገኘባቸው እንደሆነ፤ ወይም ከዋናው መጽሐፍ ጋር የተጋጨ ሆነው ቢገኙ ዋናው ትክክል ጥቃቅኖቹ እንደ ስሕተተኛ ይቆጠራሉ።

ወደ ክርስትና እምነት ስንመጣ ምንጩ መንፈስ ቅዱስ የሆነ አንድ ዋና፤ የማይለወጥ፤ ትክክለኛ፤ ሙሉ ሥልጣን ያለው መጽሐፍ አለን። ይህ መጽሐፍ ማናቸውም ሌላ መጽሀፍ፤ ስብከት፤ እና ትምህርት ብቻ ሳይሆን አኗኗርም፤ ልምምዶችም፤ የሚፈተሹበት ነው። ይህ መጽሐፍ

መጽሐፍ ቅዱስ ነው። ማንም ክርስቲያናዊ ካባ የደረሰ መጽሐፍ ከካባው በታች ያለው ሰውነቱ በዚህ መጽሐፍ መርማሪነት መፈተሽ አለበት።

ተአምረ ማርያም ምንጩ ምንድነው? ትውፊት ነው ወይስ አፈ ታሪክ ወይስ ተረት? ለምን ምንጩ መጽሐፍ ቅዱስ አልሆነም? መጽሐፍ ቅዱስ መጽሐፍ ቅዱስ የወጡ ጥቂት ምንባቦች መጽሐፉን ክርስትና እንዲሸት ተብለው ከዐውዳቸው ተፈንቅለው በውስጥ ተስገዋል። ይህን የሚያህሉ ግዙፍ ትምህርቶች ሲሰጡ በመጽሐፍ ቅዱስ መፈተሽ አያስፈልግም ነበር? ሌሎችም መፈተሻዎች አሉ። መጽሐፉ እርስ በእርስ ይጋጫል ወይስ አይጋጭም? ከሌሎች መሰል መጽሐፎች ጋርስ ይስማማል ወይስ ይጣላል? በአፈጣጠሩስ ተዓማኒነትን የጨበጠ ነው? ከታሪክና ከተረት ወደ የቱ ይቀርባል? ወደ የቱስ ያዘነብላል? ታሪካዊ ከሆነ ታሪኩ ከሌላ ምንጭ ጋር ሊስተያይ ይችላል?

ተአምረ ማርያምን አንብቤ ከፈጸምኩ በኋላ በውስጡ ካገኘኋቸው ሕጻኖች መካከል ዋና ዋና የምላቸው እነዚህ ናቸው፤

- የደፈረሰ ምንጭ፤
- የተቃለለ ክርስቶስ፤
- የተጋነነች ማርያም፤
- የተፈናቀለ ታሪክ፤
- የተምታታ ሲኦልና መንግሥተ ሰማያት፤
- የተጣረሰ ደኅንነትና የተቃወሰ ክርስትና፤
- የተላቀቀ መልክዓ ምድር፤
- የተዋረደ ጋብቻ፤
- ያፈነገጠ ተፈጥሮ፤

እነዚህን ነጥቦች በቀጣዮቹ ገጾች በነጥብ አወሳቸዋለሁ። እንዲህ የከፋፈልኩት መጽሐፉን በየምዕራፉ ከመሄድ ይልቅ በነጥብ መሄዱ የተሻለ ሆኖ ስላገኘሁት ነው። ከነጥቦቹ አንድ ሁለቱ በቀደሙት ገጾች የተነካኩ ናቸውና በነዚህ እጅምራለሁ። በየክፍሉ ውስጥ የተወሰኑት በአብዛኛው ናሙና ምሳሌዎች ናቸው እንጂ ሕጻኖቹ በሙሉ ቢዘረዘሩ በትክክል ራሱን መጽሐፉን የሚያህል መጽሐፍ ይወጣል።

1. የደፈረሰ ምንጭ። ቀደም ሲል እንደተጠቀሰው የእትሙ አሳታሚው አይታወቅም። መታወቁ መልካም የሚሆነው ጥያቄንና አጠያያቂ ጉዳዮችን ለመነጋገር እንዲያስችል ነው። አሳታሚውን በተመለከተ መጽሐፉ ከእትም ወደ እትም የሚሸጋገረው ከገቢ ምንጭ ጋር በተያያዘ መልኩ ሊሆን ይችላል። የደፈረሰው ምንጭ ግን የመጀመሪያ ደራሲውን የሚመለከት ነው።

የደፈረሰ ሲባል የጠራ ነገር ተቃራኒ መሆኑን ለማሳየት ነው። በዝርዝር እንደምናየው መጽሐፉ ከግብጽ የመነጨ ለመምሰል ያልተሳካ ሙከራ ያደርጋል። በመምህር ባዩ ታደሰ የተጻፈ መጽሐፍ ምንጩን በተመለከተ፡ “በ1989 ዓ.ም. የታተመው ተአምረ ማርያም በዚህ ጊዜ ተጻፍሁ ብሎ በግልጽ ባይነግረንም በውስጡ ከያዛቸው ዘመኑን ከሚያመለክቱ ታሪኮች ተነስተን ድምዳሜዎች ላይ መድረስ የሚያስችሉንን ፍንጮች ይዟል።” ብሎ ሦስት ትልልቅ ነጥቦችን፡ ማለትም፡ በዘመኑ በርካታ መጻሕፍት መደረሳቸውን፡ የተተረጎመበትን የአባ ሚካኤልንና አባ ገብርኤልን ዘመነ ጳጳስና፡ በዘመኑ የተደረገውን የነአባ እስጢፋስ ስደት ዘርዘር ይህንኑ አሳብ ሲደመድም እንዲህ ይላል፡ “መጽሐፉን ትኩረት ሰጥተን ስንፈትሽው ግን በ15ኛው ክፍለ ዘመን ጳጳሳቱ ኢትዮጵያ ውስጥ ከገቡ በኋላ አከናወኑት የተባለውን ኢትዮጵያዊ ታሪክ በውስጡ ይዞ ስለሚገኝ ከግብጽ ነው የመጣው መባሉን ለማመንና ከዚያ ክፍለ ዘመን

በፊት የተጻፈ ነው ለማለት የሚያስችለንን ድፍረት እንድናጣ ያደርገናል።”⁷

ዲያቆን ጽጌ ሥጦታው ባስተማራቸው ትምህርቶች ላይ በኢትዮጵያ ቅዱስ ሲኖዶስ የሊቃውንት ጉባኤ በተደረገበት ሃይማኖታዊ ምርመራ ወይም ክርክር አንዱን የክስ ጥያቄ፡ “ተአምረ ማርያም የተጻፈው አባ እስጢፋኖስን ለመቃወም ነው ብለሃል ተባልሁ” በማለት ያነሣና መጽሐፉ በእርግጥ የተሠራው እዚሁ አገር ውስጥ መሆኑን በዝርዝር መልሶአል። ይህንንና ሌሎችንም ተቀራራቢ ጥያቄዎች በጻፈው መጽሐፍ ውስጥ አካትቶአል።⁸

ተአምረ ማርያም በውስጡ እንደተጻፈው በእርግጥ ከመንበረ ማርቆስ ከተገኘ ከዚያ ወዲህ በመንበረ ማርቆስ ይህ መጽሐፍ መኖሩ የታወቀ ነው ይሆን? ወደ መንበረ ማርቆስ ከመግባቱ በፊትስ የት ነበር? ወይስ እዚያ ነው የመነጨው? የግብጽ ቤተ ክርስቲያን ይህ መጽሐፍ ኖሮአት ያውቃል? ወይም ይህን መጽሐፍ ንብረቱ ነው ብላ ታውቃለች? በዐረብኛ የተጻፈ ብዙ መቶዎች ዓመታት ያስቆጠረ የምንጭ መጽሐፍስ አለ? እንዲያው በዐረብኛ ተጽፎ ከሆነ ተብሎ ከታሰበ ለማለት ነው እንጂ የምንጩ ጽሑፍ በግብጽ ስለመኖሩ የሚናገር ምንም አመለካከት ነገር በመጽሐፉ ውስጥ የለም። ከግብጽ ውጪ ስለመኖሩም አመለካከት ነገር የለም። የምችለውን ያህል ውጪያዊ ምንጮችን ከመጻሕፍትም፡ ከመረጃ መረብም በመፈለግ ይህን የአገራችንን ተአምረ ማርያም የሚመስል ወይም እንደ ምንጭ ሆኖ ሊጠሩት የሚችል ቀራቢ ሰነድ ላገኝ አልቻልኩም። ተገልጠው ከተሰደሩ የግብጽ ቤተ ክርስቲያን የሰነድ ስብስቦችም ውስጥ እንኳ ይህ ተአምር የለም። በዲያቆን ጽጌ መጽሐፍ በግብጽ ውስጥ ተአምረ ማርያም በግብጽ አለመኖሩን በተመለከተ ብዙ ዓመታት (10 እና 13 ዓመታት) በዚያ ተቀምጠው የመጡ መነኮሳት ይህን መሳይ ተአምር [ተአምረ ማርያም] በግብጽ ያለመኖሩን ማረጋገጣቸውን ዘግቦአል።⁹ ምንጩ ጠፍቶ ቅጅው ብቻ ነው አሁን ያለው ወይም በዚህ ዘመን የቀረው ካልተባለ ምንጩ ካለበት ተገኝቶ ቢፈተሽ ስለምንነቱ ከቅጅው ይልቅ እውነቱን የመግለጥ ጉልበት ይኖረዋል። ከሌላም፡ ‘ዋናው እነ አባ አብርሃም የጻፉት ከገጸ ምድር ጠፍቶ አሁን የሚገኘው ይህ በእጃችን ያለው የኛ ቅጅ ብቻ ነው ተብሎም መግለጥ አለበት።

በሌላ ገጽታው ግን ተአምረ ማርያም የተተረጎመ ሳይሆን በኢትዮጵያ ውስጥ የተሠራ አገር በቀል መጽሐፍ መሆኑን የሚገልጡ እጅግ በርካታ ማስረጃዎችን በውስጡ የታቀፈ ጽሑፍ ነው። ይህ ማለት የወዲያ ታሪኮች ከግብጽ ከመጡት የተሰሙ ወይም የተነገሩ ሊኖሩ መቻላቸው ሳይዘነጋ ነው። በግብጽ ውስጥ ያሉ ገዳማትና ግልጽና የታወቁ ያልሆኑ ቦታዎችም ጭምር ተጠቅሰዋል። ግብጽና ግብጻውያን ግን እየተደነቁ ሳይሆን እየተወገዙ የተነገረባቸው ታሪኮች ያይላሉ። በአንጻሩ ኢትዮጵያና ኢትዮጵያውያን እየተመሰገኑ ተጽፈዋል። ግብጻዊ ምንጭ ግብጽን ሲያኮስስና ሲያዋርድ፡ ኢትዮጵያን ሲያገንንና ሲያሞግስ ይነበባል።

በግብጽ ውስጥ በዐረብኛ ቋንቋ ስለ ማርያም እየተጻፈ የኢትዮጵያ ቦታዎች እጅግ ተዘርዝረው ተጽፈዋል። እነሹ፡ ተከዜ፡ ዋሊ (ዋልድባ?)፡ ሸዋ፡ ደዋሮ፡ ሙገር፡ ወግዳ፡ መርሐ ቤቴ፡ ኢፋት፡ ትግራይ፡ የረር፡ አግዓዚ፡ ደብረ ብርሃን፡ ዳዋት፡ ጎጃም፡ አክሱም፡ መጠራ፡ ጣና፡ ሀዘሎ፡ ደብረ ወገግ፡ ዝቋላ፡ ወዘተ፡ የኢትዮጵያ ሰዎች እነ ሠረቀ ብርሃን፡

⁷ በአባቶቻችን አፈርን፡ ገጽ 114-115።
⁸ ይኒጋል፡ ገጽ 55-59።
⁹ ዝኒ ከማሁ፡ ገጽ 57።

አስከናቆር፡፡ ዘሚካኤል፡ ዘርዕ፡ ያፌድ (ባለ መዝሙሩ ያገራችን ሰው)፡ ዘርዕ ያዕቆብ፡ ዘርዕ ክርስቶስ፡ ዘርዕ ሐዋርያት፡ ወዘተ፡ በኢትዮጵያ የሆነ ታሪካዊ ክስተት ለማርያምና ለመስቀል መስገድ የተገባ አይደለም ያሉ የነደቀ አስጢፋ ዝርዝር ታሪክ ሁሉ መጽሐፉ ከውጭ ሆኖ ስለ ኢትዮጵያ እየዘገበ የነበረ ሳይሆን እውስጥ ሆኖ እየተናገረ ያለ መጽሐፍ መሆኑን ይፋ ያደርገዋል፡፡

የኢትዮጵያ ግዛቶች ስሞች እነ ማርያም የኖሩባቸውና ከሄሮድስ ሸሽተው ወደ ኢትዮጵያ መጥተዋል ተሰኝቶ ነው፡፡ ይህም ራሱ ራሱን ማቆም እስከማይችል ድረስ የገዘፈ ፈጠራ ነው፡፡ እውነተኛው ታሪክ የተጻፈው በማቴ. 2፡13-23 ብቻ ሲሆን በትንቢት እንደተጻፈው የሄዱትና የቆዩት በግብጽ፡ የተመለሱትም ከግብጽ ነው፡፡ ተአምረ ማርያም ኢትዮጵያ ውስጥ በደብረ መጠራ ሳሉ የሄሮድስ ሞት ተነገራቸው የሚለው ከአዲስ ኪዳን ጋር ይጋጫልና ትልቅ ውሸት ነው፡፡ ወደ ኢትዮጵያ መጥተው ኖሮ ቢሆን ማቴዎስ ይህን ለምን አይነግረንም ነበር? ከሆነ ምንም አሳፋሪ ነገር የለበትም፡፡ ይህ የተሳገ ታሪክ መጽሐፉ እዚሁ አገራችን ተባብሮ የተገረበት አንድ አመላካች ነው፡፡ መመለሳቸውን በተመለከተ ማቴዎስ ከግብጽ ሲል ተአምረ ማርያም ከመጠራ (ኢትዮጵያ)፡ ማቴዎስ ለዮሴፍ ተነገረው ሲል ተአምረ ማርያም ለማርያም፡ ማቴዎስ መልእክ በሕልም ነገረው ሲል ተአምረ ማርያም ገብርኤል ለዮሴፍ ነግሮት ያረጋገጠላት ደግሞ ልጁ ኢየሱስ ነው ይላል፡፡ እነዚህ ሁለት ምንጮች እንዲህ ከተጣሉ ማን ይደመጥ? ከተረት የሚያንሱ ነገሮች የታጨቁበት ተአምረ ማርያም ወይስ መጽሐፍ ቅዱስ?

እዚህ ተደርሶ ወደ ዐረብኛ ተተርጉሞ እንደገና ወደ ግዕዝ የተመለሰ የግብጽ ደርሶ መልስ ቲኬት ተቆርጦለት ሄዶ እንደመጣ የተደረገ ሥራ ካልሆነ ወይም የጥንት ባላባቶች የአገልግል ምግብ ሲያመራቸው እቤት የተሠራ የአገልግል ምግብ አገልጋይ ተሸክማ በፀሐይ ስትዞር ውላ መልሳ ወደተሠራበት ቤት እንደምታመጣው ዓይነት ካልሆነ በቀር ተአምረ ማርያም የአገር ውስጥ ሥራ ነው፡፡ ይህ መጽሐፍ የተፈጠረበት ዘመን አምልኮተ ማርያም የገነነበት መሆኑ ይህን አገር በቀልነት ግልጽ ያደርገዋል፡፡ የአገሪቱ ጳጳሳት እየተሾሙ ይመጡ የነበረው ከግብጽ በመሆኑ ግብጻዊ ተጋቦት እንዳለው አይካድም፡፡ ግብጻዊ ተጋቦትና ከውጪ የተጫሩ ‘ታሪኮች’ ይኑሩበት እንጂ ተተረጎመ የተባለበት [ወይም የተጻፈበት] ዘመንና ሁኔታ ምንጩን አገራዊ ያደርገዋል፡፡ ምንጩን አገራዊ ከሚያደርጉት ነገሮች ሌላው፡ በሌሎች አገሮችና ሃይማኖቶች በአፍቅሮተ ማርያምና በአምልኮተ ማርያም በተጠመዱቱ መካከል እንኳ ይህ መጽሐፍ ያለመገኘቱ ነው፡፡

የመጽሐፉ ደራሲዎች ሦስት ሆኑና ከዚህ የተነሣ መጽሐፉ እርስ በርስ የሚጋጩ ብዙ ነገሮች ኖረውበታል፡፡ ቅራኔዎቹና ግጭቶቹ ከመጽሐፍ ቅዱስ ብቻ ሳይሆን እርስ በርሱም ከታሪክም ጋር ነው፡፡ ምናልባት ሲጠናቀቅ አንድ ሰው ነው የደበለውና ቅራኔዎቹን ሳያስታርቅ፡ ግጭቶቹንም ሳይከረከም በእያንዳንዱ ምዕራፍ ጅማሪና ድምዳሜ ተመሳሳይ አንቀጾችን መለጠፉ መጽሐፉ የአንድ ሰው እጅ እንጂ የማኅበር እንዳይመስል አድርጎታል፡፡

የተጻፈበት ዘመን የዘርዕ ያዕቆብ ዘመን ነው፡፡ ቀደም ሲል እንደጠቀስኩት ዐፄ ዘርዕ ያዕቆብ የነገሠው በኛ አቆጣጠር ከ፲፬፻፳፯-፲፬፻፷፩ ዓመተ ምሕረት ነው፡፡ ተአምረ ማርያም ተተረጎመ የተባለበት የነገሠበት ገኛ ዓመቱ ፲፬፻፴፬ ዓ. ም. መሆኑ ነው፡፡ ይህ ዘርዕ ያዕቆብ የማርያምና የመስቀል ስግደትን ተግባራዊ ያደረገ ሰው ነው፡፡ ይህ አዲስና ኋላ መጥ ከመጽሐፍ ቅዱስም ያፈነገጠ ትምህርት መሆኑን የተረዱና እንቢ ያሉ

እስጢፋኖስ በሚባል መነኩሴ የተመሩ ሰዎች መኖራቸው አበሳጭቶት ዘለፉ እስጢፋኖስ የሚባል መጽሐፍም የጻፈ ንጉሥ ነው፡፡ እነ እስጢፋኖስን በመቃወም ብቻ ሳይሆን ሕዝቡንም በጠንካራ ማስፈራራት ለመጠፈር የማርያም አምልኮ አዋጅ ታወጀ፡፡ አዋጁ ደቂቀ እስጢፋን የተቀበለ በቤቱ ያኖረ ርስት ያለው ከርስቱ ሊነቀል፡ ሹሙ ከሹመቱ ሊሻር፡ እነዚህ ደቀ እስጢፋ ለድንግል ማርያምና ለአንድ ልጁ መስቀል እንቢ ያሉ ናቸውና አይሁድ እንደሆኑ ቅጣታቸውም ሞት መሆን እንዳለበት ነው፡፡¹⁰ እውነትም አዋጁ ገዳይ ብቻ ሳይሆን አስቃይቶ ገዳይ ሆነ፡፡ አፍንጫ እየተፎነነ፡ ምላስ እየተቆረጠ፡ በግርፋትና የኩብት አጎዳ በላያቸው እየተነዳ፡ በድንጋይ እየተወገሩ ብዙዎች በስቃይ ተሰዉ፡፡ ሃይማኖታዊ ጥያቄዎችን ለመጠየቅ በቂ እውቀት ከሌለ፡ ቃሉን አንብበው መንፈሳዊ ዓይናቸው በርቶ እውቀቱን ያገኙትም ሲጠይቁ ወይም ሲቃወሙ በንጉሥ ሥልጣንና አቀነባባሪነት ይህ ግድያ ከተፈጸመባቸው ሕዝቡ በመንፈሳዊ ጨለማ እየዳከረ ቢኖር ምን ያስገርማል?

ለእንዲህ ያለው አምልኮተ ማርያም ቀዳሚው ሁኔታ ምን ነበር የሚለው ጥያቄ ጥናት የሚፈልግና ከዚህ መጣጥፍ አሳብ ያለፈ ጉዳይ ነው፡፡ በአጭር ቃል ግን ስለ ማርያምና ወላጆቿ፡ ስለ ኢየሱስ ሕጻንነትና ከዚያ ጋር ስለተያያዙት ነገሮች የተጻፉት በታሪክ የሚታወቁት መጻሕፍት የተጻፉት ማርያም ካረፈች ከ100 ዓመታት በኋላ ነው፡፡ ታሪኩን የሚናገሩ በሌሎች የተፈጠረ ሥራ ነው፡፡ ተአምረ ማርያምም ራሱም ስለ ራሱ እንደሚመስከረው ከዚያ መደብ የሚገባም አይደለም፡፡ ማርያም በሕልምና በራእይም እየተገለጠች ያስጻፈችው ነውና፡፡

በዐፄ ዘርዕ ያዕቆብ ዘመን ከዚያ ዘመን በፊት ኖሮ ያልታወቀ እንዲህ የመሰለ መጽሐፍ ቢጻፍ ወይም ቢተረጎም ግን አይደነቅም፡፡ የዐፄ ዘርዕ ያዕቆብ ዘመን ከሚታወቅባቸው መልኮች አንዱ የስነ ጽሑፍ ፍንዳታ ነው፡፡ ራሱ ንጉሡም አስቀድሞ በገዳም የኖረ መነኩሴ ሲሆን መንግሥት በአጭር ጊዜ ከአባቱ ሞት በኋላ ወደ ወንድሞቹ እየተላለፈ ኋላ ከወንድም ወደ ወንድም ልጅ ሲያልፍ ቆሱን ጥሎ ዘውድ ሊደፋ ከምንኩስና ወደ ንግሥና የመጣ ሰው ነው፡፡ እንደ ክርስቲያን የተቀደሰ ኑሮ በመኖር ምሳሌ የሆነ ሰው ሳይሆን ደርቦ እያገባና እንደወደደ የኖረ፡ እንደ ክርስቲያን በእግዚአብሔር በመታመን ሳይሆን ጥንቆላን በመፍራትና በመሳቀቅ የኖረ ሰው ነው፡፡¹¹

እንደ ገዳም ሰውም እንደ ንጉሥም ራሱም እየጻፈም ሌሎችንም እያስጻፈና ከሌሎች ቋንቋዎች እየተተረጎመም፡ ዜጋው በግዴታ የሃይማኖትና የገሊና ጫና እየተደረገበትም ብዙ ሠርቶአል፡፡ ከእርሱ ዘመን ቀደም ሲል መጡ የተባሉ ስዕሎችና ግማደ መስቀልም ገናና ሆነዋል፡፡ በዚህ ጊዜ ነው ለማርያም ስዕል መስገድ የመንግሥት ግዴታ የሆነው፡፡ እነ መጽሐፈ ምዕላድ፡ አርጋኖና ድንግል፡ ይኸው በዚህ መጣጥፍ የምንመለከተው ተአምረ ማርያም፡ ይህን አዲስ ጫና ላለመቀበል በቆረጡት ላይ የተጻፈ ዘለፉ እስጢፋ፡ መጽሐፈ ብርሃን እና መጽሐፈ ጽልመት ሌሎችም ብዙ በዚህ ዘመን ተጽፈዋል፡፡ ነገር ማርያምን በተመለከተ እንዲህ የበዙ መጻሕፍት በተደረሱበት ዘመን ላይ ይህም መጽሐፍ ተተረጎመ ሳይሆን ተደረሰ ቢባል ተገቢ ነው፡፡ ሃይማኖቱ የንጉሥ ጫና ያለበት ሲሆንና ንጉሡ ራሱም ደራሲ ይህን መሳይ ጽሑፍ የሚያስሸልምና ባለሟል የሚያስደርግ ከሆነ ለመጽሐፉ ፈጣሪዎችም ይህ ዘመን ምቹ ዘመን ነው፡፡

¹⁰ የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ታሪክ በአስተዋጽዖ፡ ገጽ 70፡፡

¹¹ Tamrat, p.243.

በምዕ. 24 የተጻፈው ለማርያም፣ ለመስቀልና ለስዕል የማይሰግዱ የተባሉት የአባ እስጢፋኖስ እና የነደቀ እስጢፋኑ ታሪክ መጽሐፉ ተተረጎመ በተባለበት ዘመን እንኳ ተፈጽሞ ያላለቀና ገና እየተከሰተ ያለ ነገር ሳለ ገና ያልተፈጸመው ነገር ከብዙ ዓመታት በፊት ግብጽ አገር ተጽፎ መጣና ተተረጎመ ማለት ጥሬ ውሸት ነው። ዘርዓ ያዕቆብን ንጉሣችን እያለ ከተናገረ ደራሲው የዘርዓ ያዕቆብ ዜጋ ነው ማለት ነው። ተርጓሚው የተጻፈውን ተርጓሚ እንጂ ያልተጻፈውን ጨማሪ አለመሆኑ የታወቀ ነው።

2. የተቃለለ ክርስቶስ። በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ የምናየው ኢየሱስ ለመሞትና ለኃጢአታችን ስርዐት ደሙን ለማፍሰስ ከማርያም ሥጋን ነስቶ ሰው የሆነ አምላክና ፈጣሪ ጌታን እግዚአብሔር ነው።

በተለምዶ ማርያም ውስጥ ከአምላክና ጌታ ይልቅ የተነገረውን በፍጥነት የሚፈጽም ቀልጣፋ ተላላኪና አገልጋይ ሆኖ ነው የቀረበው። ከመጀመሪያ እስከ መጨረሻ ክርስቶስ የማርያም ልጅ ነው። ኢየሱስ የማርያም ልጅ መሆኑ ወይም ከድንግል ማርያም ሥጋን መንሳቱ እውነት ሳለ ሁሉ በእርሱ የተፈጠረ ፈጣሪ ነውና የማርያምም ፈጣሪ መሆኑ ጥያቄ ውስጥ የማይገባ እውነት ነው። ሥጋ የለበሰው ኢየሱስ እናትነት አንድ ነገር ነው። የዘመን መጀመሪያ የሌለው አምላክ እናትነት ማርያምን ከፍጥረቷ በላይ ሊያደርጋት የተገባ አለመሆኑን ባለፉት ሁለት መጣጥፎች አውስቼአለሁ።

ነገር ግን በተለምዶ ማርያም ውስጥ ከማርያም ጋር በተጻፈባቸው ቦታዎች ኢየሱስ የማርያም ልጅ ነው። ስትጠራው ልጄ ወዳጄ ብላ ነው። ሰዎች ደግሞ ወደ ማርያም ሲጸልዩ እርሷን እመቤታችን (እግዝእትነት) ብለው የመለኮት ሥልጣን ሲያቀዳጁት ኢየሱስን ግን በቀጥታ ሲያናግሩት ወይም ወደ እርሱ ሲጸልዩም እንኳ ሳይሆን “ከልጅሽ ከወዳጅሽ” እያሉ እርሷኑ ሲለምኗትና ሲጠይቁት ነው የሚታየው።

ኢየሱስ በብዙ የማርያም ስዕሎች ላይ እንደሚታየው የማርያም አራስ ልጅ፣ ጨቅላ ልጅ፣ ወጣት ልጅ፣ ታዛዥ ልጅ፣ አንድ ጊዜም እርሷ የጠየቀችውን ነገር እንቢ ያላለ፣ የተጠየቀውን ሁሉ በቅልጥፍና የሚፈጽም፣ የተሳሳተ ነገር ጠይቃ እንኳ ቢሆን አሳቡን ስለ ልመናዋ ሲል የሚቀይር ለስላሳ ልጅ ነው። አንዳንዴ ስታስፈራራው፣ ለምሳሌ፡ ኢየሱስን ከዶ ማርያምን ያመነን አንድ ሰው ይቅር እንዲለው በለመነችው ጊዜ እንደማይሆን ሲነግራት፡ ልብሷን ቀዳ፡ “እኒህን ጡቶቼን እቆርጣቸዋለሁ” ብላ ፍርዱን አስቀይረዋለች፤ ምዕ. 110ን ተመልከቱ። ኢየሱስም አሳቡን ቀይሮ ይቅር አለው። በታሪኮቹ ሁሉ፣ ከትንሣኤ በኋላ እንኳ፡ ኢየሱስ በሚታይባቸው ጊዜያት ሁሉ እንደ ባለ ግርማ አምላክ ሳይሆን እንደ ሕጻን ሆኖ ነው የሚታየው። እዚሁ ምዕራፍ 110 ላይ እንኳ ኢየሱስ ከዙፋኑ ተነሥቶ በደረቷ ላይ ተቀምጦ ተብሎ ተጽፎአል። በምዕ. 90 ልጄ የተሰቀለባት አንዲት ሴት ማርያም ልጄን ከተሰቀለበት ካላወረደችው አሷም፡ “ልጅሽን (ኢየሱስን) ከጭንሽ እወስደዋለሁ” አለች። ኢየሱስ ሁሌ በማርያም ጭን ተቀምጦ የሚኖር ብቻ ሳይሆን ነጥቀው የሚወስዱትም ዓይነት ነው።

በምዕ. 43 ጴጥሮስ ለተባለ ቤተ ክርስቲያንን ላነጸ ሰው መልኩ ያማረ ልጅ ሆኖ ተገለጠለት። “ቤተ ክርስቲያን ያሠራ ሰው” ስለተባለ ምናልባት በብዙ መቶ ዓመታት በኋላ ነው ቢባል እንኳ በዚያን ጊዜ ጌታ ሕጻን አለመሆኑ ግልጽ ነው። ግን ልጅ (የግዕዙ ሕጻን ነው የሚለው) ሆኖ ነው የተገለጠው። ኅብስቱ ሲቆረስ ደግሞ የዚህ ሕጻን ደም ፈሰሰና ታቦቱንና ልብሱን ሁሉ አራሰ። በምዕ. 82 ኢየሱስ በዓለም ሁሉ ገዢ የነበረ ንጉሥ ሳቤላ የምትባል ሴት አስጠርቶ (ሴቷቱ በስም ስትጠቀስ ንጉሡ

አልተጠቀሰም፤ ይህ የመጽሐፉ አንድ ደካማ ገጽታ ነው) ምክር ሲጠይቅ ሴቷቱ ራሷ ይታ ለንጉሡ አሳየችው፤ ያም ማርያም ሕጻን አቅፋ ነው። ኢየሱስ ሁሌም ሲታይ፣ ዛሬም ጭምር፣ በእቅፍ ያለ ሕጻን ሆኖ ነው ለማርያም አምላኪዎች የሚታየው።

ኢየሱስ የቀረበበት አቀራረብም ከማንነቱ አውርዶ ያቃልለዋል። በተለምዶ ማርያም ሕጻኑ ኢየሱስም ሲራገም አይጣል ነው፤ ማርያምም ስትበቀልና ስትራገም የተለመደ መሆኑ በቀጣዩ ነጥብ ይታያል። በምዕ. 101 ቁ. 108፣ ያልለቀውን ውኃ ለአገሩ ሰዎች መራራ ይሁንባቸው የጠጣውም አይዳን ብሎ ባረከው ይላል። ረገመው ላለማለት ባረከው አሉት እንጂ ቃሉ ግልጽ እርግጠን ነው። በቁ. 125 ግመሎችን ድንጋይ ሁኑ ብሎ አደነገያቸው። [“እስከ ዛሬ ድረስ ደንጊያ ሆኑ” ይላል። ኋላ ኢትዮጵያ ቆይተው ሲመለሱ ነፍስ ተዘርቶባቸው ተመልሰው ግመል ሆነው ዕቃ ተጭነው እንደሄዱ የተረሳ ይመስላል።] በቁ. 159 ኢየሱስ የግብጽን አገር ምድሩንም ሕዝቡንም መርገሙ ተጽፎአል። ይህ እዚህ መርገም የሚያፈሰስው ኋላ ላይ ገና አፉንም አልፈታም የተባለው ኢየሱስ ነው። ግጭቱን ብንተው እንኳ ይህ የተለምዶ ማርያም ፈጣሪዎች የፈጠሩት እንጂ የመጽሐፍ ቅዱስ ኢየሱስ አይደለም። የመጽሐፍ ቅዱስ ኢየሱስ ያስተማረውም ያደረገውም ጠላትን መርገም ሳይሆን መውደድ ነው።

3. የተጋነነች ማርያም። ተለምዶ ማርያም እንደ ስሙ የማርያም ተለምዶት መጽሐፍ ነው። ተለምዶቱ ብዙና የተለያዩ ናቸው። ማርያም ብቻ ሳትሆን በስሟ የሚደረጉ ነገሮች ሁሉ ከብራቸውና ከብደታቸው እጅግ ነው። ለምሳሌ፡ በተለምዶ 12 ውስጥ 78 ሰዎች የበላ ጭራቅ በማርያም ስም ውኃ ስላጠጣ ሞቶ ወደ ሲኦል እንዲሄድ ጌታ ፈረደበት። ማርያም ቀርባ 78ቱ ነፍሳትና ውኃው በሚዛን ይደረጉ ብላ ተደርጎ የውኃው ከብደት መዝኖ ጌታ አሳቡን ቀይሮ ወደ መንግሥቱ ያስገባዋል። በአምሳለ እግዚአብሔር የተፈጠሩ 78 ሰዎች ነፍሳት ከጥርኝ ውኃ መቅለላቸው አሳዛኝ ነው።

በምዕራፍቹ ሁሉ ማለት እስከሚቻል ማርያም ከእግዚአብሔር ጋር ተስተካክላ ነው የምትገለጠው። ለምሳሌ፡ በ41፣13 “በእግዚአብሔር አምነው፣ በወለደችውም በእመቤታችን አምነው ከቤተ ክርስቲያን ወጡ” ይላል። በማን አምነው? በእግዚአብሔርና በማርያም! እዚሁ ምዕራፍ ቁ. 25፣ “እምነቱን በናቱና በእግዚአብሔር ላይ ያደረገ ሁሉ አያፍርምና” ይላል። እዚህ እንዲያውም ማርያም ቀድሞ እግዚአብሔር ተከተለ! ምዕ. 76 መነኮሳቱ ሲጸልዩ እግዚአብሔርንና ማርያምን ነው፤ “እንለምንሃለን . . . እንለምንታለን” ቁ. 15። አንዱ ቄስ ደግሞ የማርያምን ውዳሴ ብቻ እንጂ ሌላ የማያውቅ ነው፤ ምዕ. 76። ይህንን ቄስ ሌላ ካላወቀ እንዳይቀድስ የከለከለውን ኤጲስ ቆጶስ ወደ አገልግሎቱ ካልመለሰው በ30 ቀን ትምታለህ አለችው። ከግዝቱ ፈታውና እርሱም ማርያምን እያደነቀ አብረው ኖሩ። እዚህ የምትታየው የተለምዶ ማርያም ማርያም እርሷ እስከተወደሰች ድረስ እግዚአብሔር ባይመስገንም ደንታ እንደሌላት ነው።

በምዕ. 86 ማርያምን በፍጹም አሳቧ፡ በፍጹም ልቧ የምትወድ የተባለላት ሴት ታሪክ ይገኛል። እንዲህ ባለ መውደድ መወደድ ያለበት እግዚአብሔር ብቻ መሆኑን ነው መጽሐፍ ቅዱስ የሚያስተምረን። እና በቃሉ (ዘፋ. 10፣12-13፤ ማቴ. 22፣37፤ ማር. 12፣30-32፤ ሉቃ. 10፣27) እንደተጻፈው ሰው በፍጹም ልቡ መውደድ ያለበት እግዚአብሔርን ነውና ማርያም ይህንን ማሳወቅ ሲኖርባት አለማድረግ የመለኮትን ፍቅር ማስቀነሷ ነው። በዚህ ምዕራፍ የተጠቀሰው ሰው ጠንቋይን ምክር የጠየቀ ሰው ሆኖ ምንም ወንጌል ሳይሰማ ግን የማርያምን ስም ሲነገረው በነፋስ

ፊት እንዳለ ገለባ ሆነ። ሲሞትም ማርያም ፊሳውን አንሥተው በገዳም እንዲቀበሩት ተናገረችለት።

ማርያም ሰው የሚሞትበትን ቀን የምታውቅ ናት። ከላይ ለቄሱ በ30 ቀን እንደሚሞት ተናግረው እንደነበር አይተናል። ሌላ ምሳሌ፡ በምዕ. 81 አንድ መነኩሴን በአንድ ሌሊት ተገልጣ ወደ ኢየሩሳሌም ወሰዳ አዙራ አስታለች። በየርዳኖስም አጥምቃ የሚሞትበትን ጊዜ ነገረችው፤ እንደተናገረችው ጊዜ ዐረፈ። ከእግዚአብሔር በቀር የሚያውቃቸው የሌላ ነገሮችን ካወቀች ሁሉን አዋቂ ናት ማለት ነው? ሁሉን አዋቂ ከሆነች አምላክ ናት ማለት ነው?

የዚህ መጽሐፍ ማርያም ስትፈልግ ርኅሩኅ ሳትፈልግ በቀለኛ ናት። ለምሳሌ፡ በምዕ 35 አንድ እስላም ዘራፊ የዘረፈው በገዳም የሚኖር ቄስ ወደ ማርያም ስዕል ሄዶ ተማጸነ፤ ጸልዮ ሲወጣ ዘራፊው ወድቆ እጁ ተሰብሮ አጥንቱ ገጦ ወጥቶ አየው። እስላሙ ይቅርታ ሲጠይቀው ሽማግሌው ማርያም ይቅር ብትልህም ባትልህም እንደወደደች አለው፤ ይህ ሰው ቄስ ሆኖ ስለ ይቅርታ አያውቅም። ቄስ ነው እንጂ ክርስቲያን አይደለም ማለት ነው። ክርስቲያን ቢሆን ክርስቶስን ሊመስል ይሞክር ነበር። ማርያምም በስዕል አድርጋ በቄሱ ላይ ደፍሯልና ይቅርታ አይገባውም አለች። ስለዚህ እስላሙ ወንጌልም ሳይሰማ፤ ይቅርታም ሳያገኝ ሞተ። በ33፥39 ላይ ማርያም የይቅርታ ሳትገኝ ተብላለች እዚህ ግን ተቃራኒ ናት። በቀለኛና ባህርይዋ በሁኔታ ላይ የሚደገፍ ነው።

በምዕ. 39ም በቀለኛ ማርያም ትታያለች። ሌላ እስላም ዘራፊ ገዳም ዘርፎ ሲሄድ ሰዎች አግኝተው ገደሉት፤ ከቤተ ሰቡ 10 ሰዎች ከዘመዶቹ 18 ገደሉና የተዘረፈውን አምጥተው ለገዳሙ ሲመልሱ በቁ. 35፡ “ልቡናችንን እርሱን ለመግደል ያነሳሳችን ማርያም እንደሆነች ፈጥነን አወቅን” አሉ። ቁጥር 26 ላይ ለመግደል ያነሳሳቸውን “በበረሃ ያለው መጣብን” ነው ያሉትና ማርያምና በበረሃ ያለው ያሉት እነዚህ ሁለቱ አንድ ናቸው ማለት ነው። ማርያም ሰዎችን አስነሥታ ታስፈጃለች። የሚያሳዝነው መነኩሳቱም በዚህ ነገር ፍጹም ደስታ ተደሰቱ። ኃጢአተኛ ሲድን ሳይሆን ሲሞት የሚደሰቱ መነኩሳት ወንጌልን ያውቃሉ ይባላል? በምዕ. 98 ከአንድ ሽማግሌ አስተማሪያቸው ጋር ፍልሰቷን ለማክበር ሲሄዱ አስተማሪያቸውን ወደ ገደል የጣሉ 40 ተማሪዎች በአሳት ጦር እየወጋ የሚገድላቸው መልአክ ሞት አዘዘችና በአንዴ አለቁና ሽማግሌውን ግን ወደ በዓሏ መከበሪያ አደረሰችው። በምዕ. 15 አንድ ግመል ጫኝን ጎድኑን ወግታ ስትገድለው ትታያለች። ደራሲዎቹ ማርያምን በቀለኛ ሲያደርጓት እርሷን ለማግኘት ሲሉ አስቀያሚ ቀለም እየቀቧት መሆናቸውን እንኳ አያውቁም። ወይስ አውቀው ነው አያደረጉ ያሉት?

የተአምረ ማርያም ማርያም በቀለኛ ብቻ ሳትሆን ቀናተኛም ናት። በምዕ. 92 የአንድ ንጉሥን ወጣት ልጅ እርሱ ከሚወዳት የበለጠ እርሷ እንደምትወደውና እንደምትቀናበት፤ ሚስት ሳያገባ እንዲኖርም እንደመከረችውና በእጇ ስዕሏን እንደሰጠችው ተጽፎአል። ንግግራቸው የሁለት ፍቅረኞች ይመስላል። ልጇ ሲሞትም ብዙ መላእክት እና ደም ግባቷ ያሚረች ማርያም መጥተው በሰው ሁሉ እየታየ ይዛው ሄደች። በእግዚአብሔር የተደነገገ ጋብቻ የተናቀበትና የተዋረደበት እንደዚህ ያለ መጽሐፍ አላነበብኩም። ያላገቡ እንዳያገቡና ድንግልናቸውን ለማርያም ስዕላት አድርገው እንዲሰጡ የሚበረታቱበት ብቻ ሳይሆን የተጋቡ እንኳ ከተቀደሰ መኝታ የሚከለክሉበት ነው። መመነን፤ መመንኮስ፤ ተሰባስበው በገዳም መኖር በመጽሐፍ ቅዱስ የተደነቀና የተመሰገነ ልምድ አይደለም። ምንኩስናና ገዳማዊነት በክርስትና ታሪክ ውስጥ ብቅ ያለው ቤተ

ክርስቲያን ከምድራዊ መንግሥት ጋር እንደ ውኃና ወተት በተደባለቀችባቸው ዘመናት ከምድራዊ ርኩሰትና መንግሥታዊ ሃይማኖት ጋር ላለመርከስ የተደረገ ሽሽት ነው። በዚህ መጽሐፍ ግን ነባር ልማድ ብቻ ሳይሆን የተሞገሰ አኗኗር፤ እጅጉን የተጋነነ ሥርዓትም ሆነ።

ተአምራት በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ብዙ ጊዜያት የተደረጉ ሲሆን የተአምራት ዋነኛ ግብ የእግዚአብሔር ክብር ነው። በተአምረ ማርያም በተደረጉት ተአምራት ግን ክብር እግዚአብሔር ሲሰጥ ከቶም አይታይም። እያንዳንዱ ምዕራፍ ሲጀምር የእመቤታችን ተአምር . . . ብሎ ይጀምርና ሲጨርስ በረከቷ . . . ይደርብን ይላል። ሲጀምር ማርያም፤ ሲጨርስ ማርያም። ክብር ለማርያም እንጂ ለእግዚአብሔር የሚባል ቋንቋ የለም።

የኢትዮጵያ ሰዎች ለማርያም የተሰጡ አስራት ሆነው ቀርበዋል። ይህ አጠያያቂ ቃል ነው። የኢትዮጵያ ሕዝብ እንዴት ነው 1/10ኛ የሆኑት? ዓፍ እነማን ናቸው? ሕዝብ አስራት ተደርጎ የተሰጠበት ታሪክ ኖሮ ያውቃል? እንኳን ሕዝብ በሙሉ ይቅርና ከአዳም ጀምሮ ፈቃድ ያለው አንድ ሰውስ ያለ ፈቃዱ በመንፈሱ ላይ ሌላ ሊሰለጥን ይገደዳል? ደግሞስ አስራት ሰጪው ኢየሱስ ተቀባይዋ ማርያም ከሆነች ምን እየተነገረ ነው? አስራት ለማን ነው የሚሰጠው? አምላክ አስራት ሰጪ ማርያም ደግሞ አስራት ተቀባይ ከሆነች ማርያምን መለኮት ማድረጋቸውም አይደል? ከመለኮትም በላይ እንጂ! እግዚአብሔር ነዋ አስራት ሰጪው።

በምዕ. 84 ሰንበትን የሻረ አንድ አገልጋይ ድዳ ሆነ። ጌታው ወደ ማርያም ጸለየና ፈወሰችው። የተሻረው ሰንበት ነው። የምትጠየቀው ደግሞ ማርያም ከሆነች እርሷ የሰንበት ባለቤት ናት ማለት ይመስላል። በምዕ. 110 እግዚአብሔርን ከዶ ማርያምን ግን አልከድም ያለ ሰው በማርያም ኢየሱስን አስፈራሪነት ይቅርታ ሲያገኝ ይታያል። እግዚአብሔርን ከዶ ማርያምን ማምለክ ከቡር ቦታ አግኝቶአል። ጌታ እግዚአብሔርን ከዶ ማርያምን አለመካድ ወይም ማምለክና ማንን የማግኘት ጉዳይ ነው?

የተአምረ ማርያም ማርያም ማዕረጓ ብዙ ነው። እመቤት ናት፤ የአርያም ንግሥት ናት ወዘተ፤ ችሎታዋ ድንቅ ነው፤ ተፈጥሮ በቁጥጥሯ ስር ነው፤ ተአምራት ታደርጋለች፤ በሰው ልብ የታሰበውን ታውቃለች፤ በሞትም ላይ ሥልጣን አላት ወዘተ፤ ሥልጣኗ የመለኮት ነው፤ መላእክት ይገዙላታል፤ ፍጡራን ሁሉ ያገለግሏታል፤ የመመረቅ፤ የመርገም፤ የመግደል፤ ከሞት የማንሳት፤ ከእግዚአብሔር ጋር በእኩል የምትለመንና የምትመሰገን ናት ወዘተ። ተአምረ ማርያም እንዲህ በመሰሉ ማርያምን በመጽሐፍ ቅዱስ ካላት ትክክለኛ ስፍራ ፈንቅሎ፤ ተገቢ ቦታዋን ነጥቆ፤ ያልሆነችውን አድርጎ፤ ያልተሰጣትን ሰጥቶ፤ ያልለበሰችውን ደርቶ የሚጸለይላት፤ የምትለመን፤ የምትመለክ አድርጎ መለኮታዊ ሥልጣንና ኅልውና ሰጥቶአታል።

አንዳንድ ሰዎች ማርያምን እንደሚያከብሩ እንጂ እንደማያመልኩ የሚናገሩት የቃል ጨዋታ ነው። መጽሐፍ ቅዱስን እየጠሉ ራዕዩ ማርያምን በቃል እየሸመዱ “እንወዳታለን እንጂ፤ እናከብራታለን፤ የጸጋ ስግደት እናቀርብላታለን እንጂ . . . እናመልካትም” ማለት የራስ ድለላ ነው። እንዲህ ከላይ እንደጠቀስኳቸው ያሉቱ ምዕራፎች የሚናገሩት እየተከበረች ሳይሆን እግዚአብሔርን ተከታ እየተመለከች መሆኗን ነው። ደግሞ ማክበርስ ከሆነ መከበር የሚገባው ማን ብቻ ነው? ይህ እኮ አንድን ባለሙያ ሰው ለማድነቅና ለማመስገን ከስዕሎቹ ወይም ከቅርጾቹ አንዱ ፊት ሄጄ ለሥራው ውጤት ምስጋናና ውዳሴን ብደረድር እንደማለት ነው። ይህ እንዲህ በሚለው በሮሜ 1፥25 ቃል ፈጽሞ የተወገዘ ነው፤ ይህም የእግዚአብሔርን እውነት በውሸት ስለ ለወጡ

በፈጣሪው ፈንታ የተፈጠረውን ሰላማለኩና ሰላገለገሉ ነው፤ እርሱም ለዘላለም የተባረከ ነው፤ አሜን። ማክበር ወይም ማምለክ የቃል ጉዳይ አይደለም። መስተዋል ያለበት ተግባሩና ድርጊቱ ነው። ለእግዚአብሔር ብቻ እንጂ ሌላ ለማንም መደረግ የሌለበትን ነገር ለሌላ ማድረግ፤ ለምሳሌ፡ ጸሎትና ልመናን፡ ውዳሴና ስግደትን ማቅረብ ማምለክ እንጂ ሌላ አይደለም። በአፌ አላመልካትም ብል እና ውዳሴና ልመናን ስዕለትንና ስግደትን ባቀርብላት ራሴን እየደለልኩ ነኝ። ወይም በእርሷ መጋረጃ ውስጥ እየተደበቅሁ ከአውነት እየሸሸሁ ነኝ። ራእ. 4፥10-11፤ 15፥3-4፤ ነህ. 9፥6 ሁሉ ሊሰግዱለት፤ ሊያከብሩት፤ ሊያመልኩት፤ ሊወድሱት፤ ሊያመሰግኑት የተገባ ብቻውን የሆነ አምላክ እግዚአብሔር ብቻ መሆኑን ከሚነግሩኝ ጥቅሶች ጥቂቱ ናቸው።

4. የተፈናቀለ ታሪክ። በተአምረ ማርያም ውስጥ ታሪክ የሚያውቃቸው፡ በታሪክ ውስጥ ስማቸው የተጠቀሰና ዘጋቢዎች ያወሷቸው፡ ራሳቸውም ታሪካቸውን የጻፉ በንጽጽር እውነቱን ማረጋገጥ የሚቻልባቸው ሦስት ሰዎች ተጠቅሰዋል። መጽሐፉ እነዚህን የመሰሉ ታሪካዊ ገጸ ባህርያትን የከተተው እና አንድ ሁለት ምዕራፎች ውስጥ ዓመተ ምሕረቶችን ያስገባው ታሪካዊ ስርና መሠረት ያለው ለመምሰል ይህናል ብዬ እገምታለሁ። ይህ መጽሐፍ እነዚህን ሰዎች ሊጠቅሳቸው ከደፈረ እኔም ከታሪክ አንጻር ልጥቀሳቸው። እነዚህ ሰዎች ንጉሥ ማርቆስ፤ ዮሐንስ አፈወርቅ፤ እና ዮሐንስ ስማዕት ናቸው። ኋላ ላይ ጥጦስም ወንበዴ ሆኖ ተጠቅሶአል። ግን ይህ ጥጦስ ኋላ ኢየሩሳሌምን ያወደመው ይሁን ወይም ሌላ ቀጣይ ታሪኩ በዚህኛው ተአምረ ማርያም ውስጥ አልተነገረም። ሦስቱን ግን እንመልከት።

ሀ. ዮሐንስ አፈወርቅ። ታሪኩን ከእንግሊዝኛ መዛግብት የምታውቁ በተጨማሪ ከሌላ ምንጮች ለመመርመር ለምትች ይህ ሰው እንግሊዝኛው አጠራር John Chrysostom የሚባለው ነው። ዮሐንስ አፈወርቅ ተአምረ ማርያምኛ ታሪክ በምዕ. 48 ተጽፎአል። ታሪኩ በአጭሩ ምዕመናንን ሥጋ ወደሙን ሲቀበሉ አንዲት ሴት በመርገመ ደሟ ሳለች መጣች። ሕዝቡም የመንፈስ ቅዱስ ረድዔት እንደራቃት አውቀው ወደ ንስጥሮስ ፊት አመጧት። ጠይቆ ከተረዳ በኋላ ራቁቷን ተዘቅዝቃ እንድትሰቀልና ሕዝቡም በኅፍረተ ሥጋዋ ጢቅ እንዲሉ አዘዘ። እንደ ተአምረ ማርያም ጸሐፊ ንስጥሮስ ይህን ያደረገው እግዚአብሔር እንዲህ ከመሰለ በታ የሚወለድ እንደሆነ የሚያምን የተረገመ ነው አሰኝቶ ነው። ዮሐንስ የሚባል ቄስ፤ “እኔ እግዚአብሔር በሴት ሥጋ እንደተወለደ አምናለሁ” ብሎ ኃፍረተ ሥጋዋን ባፋ ሳመ። በዚህ ጊዜ የማርያም ስዕል በቤተ መቅደስ ውስጥ ነበረችና፡ “አፈወርቅ” ብላ ጠራችው። ቄሱ ዮሐንስ አፈወርቅ የተባለው እንዲህ ነው።

ይህ ምዕራፍ የንስጥሮስን ክፋት ለመግለጥና ማርያምን ያለስፍራ ለማግኘት ተብሎ ረጅም ርቀት የተሄደበት ትረካ ነው። መርገመ ሴትን አርክሶ ሥጋ ወደሙን ከከለከለ ኅፍረተ ሥጋን ማየትና በላይ መትፋት ዮሐንስን ከማስመስገን ይልቅ የአድራጊዎችን ሁሉ ኅሊናን አያረክስም? ንስጥሮስ ኋላ በ431 በተደረገው በኤፌሶኑ ጉባኤ እርሱም ትምህርቱም የተወዘተበትን ክርስቶስ ሁለት አካል የሚል ትምህርትን ያስተማረ ሰው ነው። ለዚህ ምላሽ ሆኖ ኋላም በክርክር የቆየ የሁለት ባህርይ (dyophysitism) እና አንድ ባህርይ (monophysitism) ጉዳይ ቀጥሎአል። ሁለት ባህርይ ኢየሱስ ክርስቶስ አንድ አካል ሁለት ባህርይ ሲል ተዋህዶ የኢየሱስ ስብእና በመለኮትነቱ ውስጥ ሟሙቶ የተዋሃደ ወይም ተዋህዶ ነው የሚሰኘው ንድፈ አሳብ ነው። የንስጥሮስ ትምህርት ግን ኢየሱስን ሁለት ባህርይ ሳይሆን ሁለት አካል የሚያደርግ ነው።

ንስጥሮስ የማርያምን ወላዲታ አምላክነት (θεοτόκος ቴሎቶኮስ መሆን) የሚቃወም ሰው ነው። ማርያም ቢበዛ ሥጋ የለበሰው ክርስቶስ እናት (ክሪስቶቶኮስ) እንጂ የአምላክ ወይም የእግዚአብሔር እናት መባል የለባትም ያለ ሰው ነው። θεοτόκος ባለፈው መጣጥፍ በመጠኑ የጠቀስኩት ወላዲታ አምላክ ተሰኝቶ በሰሱ የተተረጎመ ቃል ይሁን እንጂ ትርጉሙ ኪዚህ የጠለቀ ነው። ቀጥተኛ ትርጉሙ “የአምላክ ተሸካሚ፤ የአምላክ አምጪ፤ አምላክን ያመጣች፤ ወይም እንዲመጣ ያደረገች” (bringer forth of God) ማለት ነው። Theotokosን ያጸደቀው በ431 የተደረገው የኤፌሶኑ ጉባኤ ነው። ከዚያ በኋላ ነው የማርያም ስዕሎች ስፍራ ሊያገኙ የበቁት። ቀድሞ ስዕሎች የነበሩ ቢሆኑም ከስነ ጥበብ አንጻር የሚታዩ እንጂ ከአምልኮ ጋር የተቆራኙ አልነበሩም። ኋላ ንስጥሮስ በስደት በአንጾኪያ፤ በዐረቢያ እና በግብጽ ኖሮ በ451 ሞቶአል።¹² የንስጥሮስ ትምህርት ዋና ስሐተት በክርስቶስ የመስቀል ላይ ሞት ከሁልቱ አካላት አንዱ ሰው የሆነው አካል ብቻ ከሆነ የሞተው ለኃጢአት የተከፈለውን ዋጋ መለኮታዊ ልቀት ያሳጣዋል የሚል ነው።

ወደ ዮሐንስ አፈወርቅ ስንመለስ፡ ይህ ሰው በታሪክ በጣሙን የታወቀ ሰው ነው። ከሰበካቸው ስብከቶች 600 ያህል በጽሑፍ እና ወደ 200 ደብዳቤዎቹ እስከዛሬ ተጠብቀው ይገኛሉ። እንዲህ እንደ ተአምረ ማርያም የመሰለ ታሪክ ግን ከቶም የለም። ዮሐንስ ነበልባል የሆነ ሰባኪ ነው። እነዚህ ስብከቶቹ ናቸው አፈወርቅ የሚል ቅጽል እንዲሰጠው ያደረጉትም። ዮሐንስ ከንስጥሮስ ጋር በአንድ ዘመን የነበረ ሰው ነው። ዘመናቸው በአጭር ይገኝ እንጂ የሚተዋወቁ በአንድ ላይ ያመለኩ ሰዎች ግን አልነበሩም። ዮሐንስ ከ347-407 ዓ. ም.¹³ ንስጥሮስ ደግሞ ከ386-451 ዓ. ም. የኖሩ ናቸውና ዘመናቸው በ21 ዓመታት ብቻ ይገኛል። ንስጥሮስ ሲወለድ ዮሐንስ 39 ዓመቱ ሲሆን ዮሐንስ ሲሞት ደግሞ ንስጥሮስ 75 21 ዓመቱ ነው። ሁለቱም በቁስጥንጥንያ ሊቃነ ጳጳሳት የነበሩ ሲሆኑ ዮሐንስ ጳጳስና የተሾመው በ397 በአምሳ ዓመቱ ነው። ንስጥሮስ በቁስጥንጥንያ ሊቀ ጳጳስ የሆነው ደግሞ በ428 (ከ428-431) ነው። ዮሐንስ ከሞተ ከ21 ዓመታት በኋላ ማለት ነው። ዮሐንስ በሚሞትበት ጊዜ ንስጥሮስ 75 21 ዓመቱ ነበርና በተአምረ ማርያም እንደተጻፈው ጳጳስም በአንብሮተ እድ የሚሾም ሰውም አልነበረም።

ኋላ የተጻፉ ምንጭ የሌላቸው ታሪኮች ቢኖሩም ዮሐንስ በቀረቤታ ሲታይ በተአምረ ማርያም የጻፈውን ማድረግ በታሪኮቹ ሁሉ የማይገኝ ብቻ ሳይሆን እንዲያውም በተቃራኒው ዮሐንስ ሴትን የመናቅና ያለማድነቅ አዝማሚያ የሚታይበት ሰው ነው። የሴትን አብዝቶ ማሸብረቅ ይጠላ ነበርና በጽጵስናው ዘመን ከንጉሡ ሚስት ከአውዶክሲያ ጋር ዓይንና ቁልቁል ሆነው ኖረዋል። ይህችን ሴት ከሄሮድያዳ ጋር እያነጻጸረ ስለተናገረባት ሌሎችን አስተባብራ ለስደት የዳረገችውም እርሷ ናት። “ከዱር አራዊት ሁሉ እንኳ ሴትን የሚያህል ጎጂ ፍጡር አይገኝም” ብሎ ስለ ሴት ጾታ ያተተ አንድ መጽሐፍ ዮሐንስን ተጠቃሽ አድርጎታል።¹⁴ እንዲህ ለአንስታይ ጾታ ወደ ጥላቻ የተጠጋ ንቀት እንዳለው የሚባልለት ሰው ነው በተአምረ ማርያም መርገመ ደም

¹² ለታሪካዊ ሰዎቹ Schaff, [electronic version] vol. 3, ch. 1-3. History of the Christian Church, እና Schaff, Nicene and Post Nicene Christianity, እንዲሁም ታሪካዊ ክርስትና ላይ ከሚያተኩሩ ድረ ገጾች ያገኘኋቸው ተጨምረውበታል።
¹³ በዚህ መጣጥፍ ዓመተ ምሕረቶቹ በግዕዝ ቁጥሮች ካልተጻፉ በጎርጎራውያን አቆጣጠር ነው።
¹⁴ http://en.wikipedia.org/wiki/John_Chrysostom

ያለባትን ሴት ኅፍረተ ሥጋ የሳመውና ስዕሊቱ አፈወርቅ ብላ የሰየመችው። በተአምረ ማርያም ውስጥ የማርያም ስዕል እስኪሰለጥ ድረስ ነው ድምጽ እያሰማች የምትናገረውና ይህ ሲጨመርበት ታሪክ ወደ ተረትነት በቀላሉ ይሻገራል። እነዚህ እርስ በርሳቸው ከተጋጩ እንደ ባለ አእምሮ በመዛግብት የተጻፈውን ተጨባጭ ታሪክ እንቀበል ወይስ በተአምረ ማርያም የተጻፈውን ከታሪክ ጋር የሚጣላ ፈጠራ?

ለ. ንጉሥ ማርቆስ። የንጉሥ ማርቆስ ታሪክ በተአምረ ማርያም በምዕ. 100 የተጻፈው እንደሚተርከው ድንግል ሳለ በርም መንገሡ ተጽፎአል። 10 ዓመታት ከነገሠ በኋላ ሠራዊቱ ሚስት ማግባት ሞገስ የሚያስገን ቁም ነገር ስለሆነ ሚስት እንዲያገባ ማለቃት። እርሱም ማርያምን ልማከር ብሎ በስዕሏ ፊት 7 ቀን ቆሞ ጸለየ። በጸሎቱ መጨረሻ የስዕሊቱ ፊት በግ ብላ በራትና በድምጽ እንዳያገባና በድንግልና እንዲኖር፤ እንዲያውም መንግሥቱን ትቶ ደብረ ቶርማቅ ገዳም ሄዶ እንዲኖር ነግራው እዚያ ለመኖር ማንም ሳያየው ጠፍቶ ሄደ። በተአምረ ማርያም ድንግልና እጅጉን የተወደደ ከመሆኑ የተነሣ የተአምረ ማርያም ማርያምና የማርያም ስዕል ሰው ሁሉ ሳያገባ እንዲኖር ይፈልጋሉ። ይህ ከመጽሐፍ ቅዱስ ጠቅላላ አሳብ ጋር በትጋት የሚጣላ ነው።

ማርቆስን በተመለከተ በርም ግዛት ውስጥ በታሪክ የታወቀ በዚህ ስም የተጠራ ንጉሥ ማርቆስ አውራጃዊ (Marcus Aurelius) ነው። ይህ ሰው ሳይሆን ሌላ ነው ከተባለ ታሪካዊ ማስረጃ ያስፈልገዋል። በተአምረ ማርያም ውስጥ ስም ሳይጠቀስም 'በአንድ አገር የነገሠ ንጉሥ' ይባልና የንጉሡ ስም ሳይነገር መተረክ የተለመደና ቀላል ነገር ነው። ስለ ማርቆስ በታሪክ መዛግብት የተጻፈ ታሪኩ የሚናገረው ግን ከዚህ የተለየ ነው። ማርቆስ ከ161-180 ለሃያ ዓመታት የነገሠ ንጉሥ ነው። ከ20ው ውስጥ 9ኛን አብሮት የነገሠ ሉቄዮስ ሼሮስ የተባለ ሰው አለ። ንጉሥ ማርቆስ ከታሪኩ እንደምናነበው ሳያገባ የኖረ እና መንግሥት ትቶ ገዳም የገባ መነኩሴ ሳይሆን 14 ልጆች ከወለደችለት ፋውስቲና ከተባለች ሚስቱ ጋር ለ30 ያህል ዓመታት ተጋብቶ የኖረ ሰው ነው። የቱ ነው ትክክል? በማረጋገጫ የሚፈትሹት ና ማስረጃ የሚያቀርቡለት ታሪክ? ወይስ ከታሪክ ጋር የሚጋጭና ምንጩ የማይታወቅ ተረት?

ሐ. ዮሴ። የሰማዕት። በተአምረ ማርያም ውስጥ የተጻፈው በምዕ. 99 ሲሆን ከዮሴ። ይልቅ ስለሚስቱ ታውክልያ በተጻፈው ውስጥ የተካተተ ነው። የተአምረ ማርያም ታሪክ ታውክልያ የዲቅልጥያኖስን ክህደት ስለማወቅ በጸሎት ላይ ሳለች ማርያም ከእናቷና ከኤልሳቤጥ ጋር ትገለጥላታለች። የዲቅልጥያኖስ ክህደት በልጇ (በኢየሱስ) ዘንድ የታወቀ መሆኑን፤ ኢየሱስ ለዮሴ። በሰማይ ስለሚደረገው ሠርግ (ተዋህዶ) ሊነግረው እንደሄደና እርሷ ደግሞ ወደ እርሷ እንደመጣች፤ ሁለቱም ከልጃቸው ጋር እንደሚሰወዱ ነግራት አበረታችሁት ተሰወረች።

እዚህ ያለው ትልቅ ታሪካዊ ግጭት ዮሴ። ከ100-165 የኖረ መሆኑ የታወቀ ሆኖ ታውክልያ የምትጻልየው ስለ ዲቅልጥያኖስ ክህደት መሆኑ ነው። ሌላ ዮሴ። ካልሆነ በቀር ይህ በታሪክ የታወቀው Justin Martyr ነው። ዲቅልጥያኖስ ከርስቲያኖችን በእጅጉ ያሳደደ ሰው ቢሆንም የኖረበት ዘመን ከ244-311 ሆኖ የነገሠው ደግሞ ከ284-305 ድረስ ነው። ታውክልያ ከ120 ዓመታት በኋላ ስለሚመጣው ከሐዲ እያሰበች ነበር ካልተባለ በዚያን ዘመን ዲቅልጥያኖስ፤ ክህደቱና አሳዳጅነቱም አልነበሩም። ዲቅልጥያኖስ የተወለደው ዮሴ። ከሞተ ከ80 ዓመታት በኋላ ነውና ዮሴ። የተሰየመው በዲቅልጥያኖስ ሳይሆን ከላይ በተጠቀሰው ማርያም ከንጉሥነት ወደ ገዳም አስኮበለለችው በተባለው በማርቆስ አውራጃዊ ዘመን መንግሥት ነው።

5. የተምታታ ሲኦልና መንግሥተ ሰማያት። በተአምረ ማርያም ውስጥ የሚታዩት ከሞት በኋላ የሚሆኑት ነገሮች በመጽሐፍ ቅዱስ ከተነገሩት የተለዩ ናቸው። የተአምረ ማርያም ሰዎችንና ነፍሳትን ከሲኦል ታወጣና ወደ መንግሥተ ሰማያት ታስገባቸዋለች። ሥጋዋ ወይም በድኗ በገነት በሕይወት ዛፍ ስር ተደርጎ ነበር። ያደረጉት ደግሞ ራሳውን ተሸክመው የነበሩት ሰዎች ናቸው። ስለዚህ በአካል ወደ ገነትና ወደ ሕይወት ዛፍ ይደረሳል ማለት ነው። ሰዎች ሲሞቱ ማርያም አንዳንዴ ከመላእክት ጋር፤ አንዳንዴ ደግሞ ከደናግል ጋር እየታጀበች ትመጣና ትወስዳቸዋለች፤ ለሌሎችም ትታያለች።

ሰዎች ከሞቱ በኋላ ማርያም መልሳ አምጥታ ታሳያለች። በምዕ. 18-19 እነ ጊዮርጊስ፤ ቴዎድሮስ፤ መርቆሬዎስ፤ የተመልካች ዘመዶቻቸው ሁሉ፤ በሕዝቡ ጥያቄ ደግሞ አዳምና ሔዋን፤ ኦብርሃም፤ ይስሐቅ፤ ያዕቆብ፤ እነ ሙሴና ዳዊት፤ ነቢያትና ሐዋርያት፤ ወዘተ እየተሰለፉ መጥተው ከመጋዘን እያመጡ ለሸማች እንደሚሰዩት ዕቃ ይታያሉ። ከዚያ በኋላ ምን እንደሚሆኑ አልተጻፈም። በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ሰዎች ከሞት የተነሡባቸው ጊዜያት አሉ። ግን በሰልፍ መጥተው ሊሰወሩ ሳይሆን ታይተው ኖረው ሞተዋል። የዓይንዶሯ መናፍስት ጠሪ ለሳኦል ሳሙኤልን አስነሥታለች። በአስማት የምትሠራ ሙታን ሳቢ ናትና እንዳስነሣች መሰለ እንጂ ሳሙኤልን በእርግጥ አሳስነሣችም፤ ልታስነሣም አትችልም። ሳሙኤል ተነሥቶ ኖሮ ቢሆን ሳኦልም ያየው ነበር እንጂ ምን እንዳየች አይጠይቃትም ነበር። ይህ በነዚህ ምዕራፎች የሚታየው የመናፍስት ጠሪዎች አሠራር ሆኖ ልዩነቱ ለጥቂት ጊዜ መታየታቸው ነው።

በምዕ. 28 ጌታ ለሐዋርያት በገነት ተገለጠላቸው ይላል። በአካል ገነት ገብተው ማለት ነው። በምዕ. 54 የአንድ ደብር አለቃን ወደ ሰማይ አሳረገችው። ሳይሞቱ የሚነጠቁበትም ነው። በ77 የለማኙን ፊት በዳቦ የገመሰው ሰው ሞቶ ሲኦል ሄደ። ማርያም፤ “የለም ይህ የኔ ነው” ብላ ወደ ሲኦል እንዳይወርድ ተከራከረች። ዳቦውን የተቀበለው ፊቱ የተገመሰ ለማኝ ሄዶ መስከረና ሰውየው ሲኦል መግባት ቀርቶለት ነፍሱ ተመለሰችና ከሞት ዳኑ። ጌታ እየተሳሳተ ወይም እየተጸጸተ አሳቡን የሚቀይር ወይም የሰው ምስክር የሚያስፈልገው የሰው ዳኛ መምሰሉም መታለፍ የሌለበት ስሕተት ሆኖ ሳለ ለማኙ በምን አካል ወደ ዙፋን ቀርቦ መስከረ? በአካል ወይስ ያለአካል?

6. የተጣረሰ ደኅንነትና የታወሰ ክርስትና። በተአምረ ማርያም ውስጥ ተዝካር ያድናል፤ ማርያምን ማመን ያድናል፤ ተዝካሯን መደገስ ያድናል። በምዕ. 67 አረኞች ያጠመቁት አይሁድ ውኃ በቋጫ ስለረጨበት ብቻ ክርስቲያን ሆነ፤ በ94 በንጹህ እጅ መቁረብ መንግሥተ ሰማያት ያስገባል። 78 ሰዎች ቆርጥሞ በልቶ በማርያም ስም ጥርኝ ውኃ ከተሰጠ ያ ሚዛኑን ደፍቶ ከገሃነም ፍርድ ነጻ ያወጣል። ምጽዋት መስጠት መንግሥተ ሰማያት ያስገባል፤ ምዕ. 44፤ ወዘተ። ክርስትና በተአምረ ማርያም መመነን፤ መመንኮስ፤ ያለማግባት ወይም ጋብቻን መጠየቅ፤ ከተጋቡም በኋላ ኦብሮ ከመተኛት ያለመገናኘት፤ ወደ ስዕል መጸለይና መስገድ፤ ወዘተ፤ ናቸው።

በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ ግን ደህንነትና የክርስትና ኑሮ በቃልና በሥራ ክርስቶስን እየመሰሉ፤ እየተከተሉ የመኖር፤ መስቀሉን የመሸከም የደቀ መዝሙርነት ኑሮ ነው። በመጽሐፍ ቅዱስ መዳን በሌላ በማንም እንደሌለ፤ እንድንበት ዘንድ የተሰጠ የኢየሱስ ስም ብቻ መሆኑ፤ ክርስቶስን የተቀበሉ ሁሉ የእግዚአብሔር ልጆች መሆናቸው፤ ለመዳን ማመን ብቻ እንጂ ልፋት እንደማያስፈልግ፤ ያመነ የተጠመቀ እንደሚድን፤ መዳን ደግሞ የሚታወቅና የሚረጋገጥ እንደሆነ በግልጽ

ቋንቋ ተጽፎአል። በተለምዶ ማርያም ግን ይህ አዳኝ እና የማዳኑ ደስታ ሲሸፈንና እንዳይታይ ሲደበቅ ይስተዋላል።

በምዕ. 41፤13 “በእግዚአብሔር አምነው፤ በወለደችውም በእመቤታችን አምነው ከቤተ ክርስቲያን ወጡ” ይላል። ቁ. 25 እምነቱን በናቱና በእግዚአብሔር ላይ ያደረገ ሁሉ አያፍርምና ይላል። 53፤55 ላይ እግዚአብሔርን አመሰግኑ እመቤታችንንም አመሰግንዋት ይላል። እምነት ክርስቶስ ሲደመር ሌላ ነገር ሆነ ማለት ነው፤ በምዕ. 56 ማርያም አንዱን መነኩሴ፤ “ከሚያልፈው ዓለም እስከወስድህ ድረስ ልጄ ካንተ አይለይም” አለችው። ወሳጁ እርሷ ስትሆን እስከትወስደው ከመነኩሴው የማይለየው ልጇ ነው። ልክ እንደ አገልጋይ ማለት ነው። በመጽሐፉ ማርያም ብቻ “ከልጇ ጎን በፈለሰው ደሟ” አዳኝ ሆና ቀርባለች። ታዲያ ይህ የሰሚዎችን ጆሮ እያደነቀረ የጠፉት የምሥራቹን ወንጌሉን እንዴት ይስሙ?

7. የተለቀቀ መልክዓ ምድር። በተለምዶ ማርያም ውስጥ የተናጋ መልክዓ ምድርም ይታያል። ኢየሱስ በዋሻ ውስጥ ተወለደ ይላል፤ ለምሳሌ፤ ምዕ. 10። ግርግምና ዋሻ እንደምን አንድ ሆኑ? በ106 በኢያሪኮ ባህር ዳርቻ ገዳም ያለባት ደሴት መኖሯን ይናገራል። ደሴት በባህር ውስጥ እንጂ በባህር ዳርቻ አይኖርም። ይሁን እዳናጋ ጠጋ ብሎ ነው ይባላል። ግን ኢያሪኮ እኮ ከተማ እንጂ ባህር አይደለችም። ኢያሪኮ የሚባል ባህር ኖሮም አያውቅም። በኢያሪኮ አቅራቢያ የዮርዳኖስ ወንዝ ነው ያለው፤ ያም ቢሆን ገዳም የተገደመበት ደሴት የለበትም።

ምዕ. 9 እና ምዕ. 118 ከእስራኤል ወደ ግብጽ ወይም ከግብጽ እስራኤል ሲሄዱ ባህር ሲሻገሩ ይታያሉ። በሁለቱ አገሮች መካከል የዮብስ መንገድ ሳለ በባህር የሚያስዞር ምክንያት የለም። ምናልባት ከእስራኤል ባህር ኤርትራን መሻገር ጋር ለማቆራኘት ይሆናል። ወይም ምናልባት ከክብረ ነገሥት ታሪክ ጋር ለማመሳሰል የተደረገ ሙከራ ነው። በጉዞውም ተጋንነው የተጻፉት ነገሮች ከክብረ ነገሥት ጋር መመሳሰል ስላላቸው ከዚያ የተኮረጀ ይመስላል።

በምዕ. 72 ከሄሮድስ ሸሽታ ወደ የሳፍጥ ሸለቆ ሄዳ መሸሸጉ ተጽፏል። ሊያያት የመጣው ገዢ ከሄሮድስ ሌላ ሲሆን ይህ ሰው ከሄሮድስ ጋር ሊዋጋ ዘምቶ በማርያም አማላጅነት ተመለሰ። እንደ ፀሐይ የሚያበራ ግርማ ኖሯት መሸሸግ ወደ ጎን ይቅርና፤ ጫካውም ጫካ ሆኖ ገዳም መሆኑ ወይም መባሉም ይቅርና በየሳፍጥ ሸለቆ መደበቋና ሁለቱ ኃያላን ሊዋጉ መሰላለፋቸው ሁለት አገሮች ብቻ ሳይሆኑ የሩቅ አገሮችም ያስመስላቸዋል። ግን የየሳፍጥ ሸለቆ ከኢየሩሳሌም በ20 ኪሎ ሜትር ርቀት የሚገኝ ስፍራ ነው። በዚህ አጭር ርቀት በሄሮድስ ግዛት ውስጥ ሌላ ገዥ ያውም ከሄሮድስ ሊዋጋ የቃጣ አልኖረም።

8. የተዋረደ ጋብቻ። መጽሐፍ ቅዱስ ጋብቻ ከቡር መኝታውም በሁሉ ቅዱስ መሆኑን ያስተምራል። ጋብቻ በማኅበራዊ ረገድ፤ ለቤተ ሰብ ጤናማነት፤ በቅድስና ለመኖር፤ ዘርን ለመጠበቅ በሙሉ መልኩ፤ የተከበረ ተቋም ነው። በተለምዶ ማርያም ውስጥ የሚታየው ግን የዚህ ተቃራኒ ነው። ጋብቻ የተናቀ ነው። ያላገቡ ሰዎች በተለምዶ ማርያም ማርያም እንዳያገቡ ይመከራሉ። የተጋቡም ሳይቀሩ ትዳራቸው ፈርሶ እንዲመንጉ ይደፋፈራሉ። ምዕ. 65፤ 66፤ 68፤ 75፤ 86፤ 92፤ 100 እንዳያገቡ የተከለከሉ ሰዎች ታሪኮች ይነበባሉ።

በምዕ. 30 ካህን ዘራፊዎችን ግደሉ አባለ ዘራቸውንም ስለቧቸው ብሎ ሲያዝ ይታያል። ለነገሩ ከተገደሉ በኋላ ብልት ዋጋ የለውም፤ ግን የተደረገው ሁሉ ተደርጎ ይህ ሁሉ በማርያም አማላጅነት ተደረገ ብሎ

ይደመድማል። የተለምዶ ማርያም ማርያም አባለ ዝርም እንዲሰለብ ታደርጋለች።

በምዕ. 85 ከዝ ሚስቱ ጋር መተኛቱ እንደ ኃጢአት ሆኖበት አባለ ዘሩን የቆረጠ ሰው ይገኛል። ይህ ሰው ከደም ፍሰት የተነሣ ሞቶ መንግሥተ ሰማያት ሄዶ በማርያም ትእዛዝ ነፍሱ ወደ ሥጋዋ ተመለሰችና በሕይወት ኖረ። መንግሥተ ሰማያት ከገባ በኋላ ነፍሱን ብትመልስም ቅሉ ብልቱን ግን አልቀጠለችለትም። የሽንት መሸኛ ቀዳዳ ብቻ ተደርጎለት መንኩሶ ኖረ። በተለምዶ ማርያም ትዳር የቀለለ ብቻ ሳይሆን የረከሰ ነገር ነው። ከመነኩሰች በኋላ በፈቃድ ሥጋ ተሸንፋ ከገዳም የወጣችና ያገባች ሴት በመካንነት ተቀጥታ ወደ ገዳሟ ተመለሰች። ሌሎችም ይህም የመሰሉ ታሪኮች ታጭቀውበታል።

9. ያፈነገጠ ተፈጥሮ። በተለምዶ ማርያም ውስጥ የበዙ ከተፈጥሮ ሥርዓት ጋር የማይስማሙና የሚቃረኑ ነገሮች ይነበባሉ። በምዕ. 70 አንድ ሰው ሥጋ ወደሙን ከወሰደ በኋላ አውጥቶ በንብ ቀፎው ውስጥ አደረገው። በኋላ ሥጋ ወደሙ ወደ ብርሃንና የማርያም ስዕልነት ተለወጠ።

በእጅግ ብዙ ቦታዎች የማርያም ስዕል ከስዕል ተፈጥሮ ውጪ ድምጽ ሲወጣው፤ ሲደማ፤ ወዝ ሲወጣውና ሰዎች ያንን እየተቀቡ ሲፈወሱ ይታያል። እጅ ዘርግቶ ከተንቀሳቀሰ ወይም ሌላ ስዕል ከሰጠ፤ የቆሰለበት ስፍራ ጠባሳ ከኖረው፤ ስዕል ሲወጉት ከደማ (ለምሳሌ፤ ምዕ. 31) ስዕሉ ሕይወት አለው ማለት ነው። ምክንያቱም መጽሐፍ ቅዱስ ሕይወት በደም ውስጥ መኖሩን ይመሰክራል። ከላይ እንደተጠቀሰው ስዕል በራሱ የተፈጠረ ካልሆነ ስዕል እየሠሩ፤ እየሸጡ የሚተዳደሩ ሰዎች አሉና ስዕሎቹ በሰው የተሠሩ ለመሆናቸው ጥርጥር የለበትም። የስዕል አምልኮ በመጽሐፍ ቅዱስ የተወገዘ መሆኑ እንዳለ ሆኖ ስዕሎቹ ተአምራት ካደረጉ፤ ሲወጉአቸው ከደሙ ሕይወት አላቸውና ሠሪዎቹ ምን ሊባሉ ነው? ፈጣሪ? አምላክ? በተለምዶ ማርያም ስዕል ብቻ ሳይሆን ዳቦም ሲቆርሱት ይምታል።

በተለምዶ ማርያም ወደ ዓሳነት ሳይለወጡ በባህር ውስጥ ሆኖ መተንፈስም፤ መጸለይም፤ እንዲያውም መውለድም ይቻላል። በተለምዶ 97 አንድ መነኩሴ የውኃ ሙላት አማታውና ሰይጣን ወስዶ እባህር ከተተው። እዚያ ሳለ ማርያምን ጠርቶ ሲጸልይ ማርያም መጥታ ሰይጣንን ገሰጽላት። እሱም ውዳሴውን ቀጠለ፤ የሚጸልይበትን ቦታ አሳየችውና በዚያ ሲጸልይ አደረ። ዋናተኞች ለፍለጋ ሲጠልቁ ውዳሴዋን ሲደግም አግኝተው አወጡት። እዚያ ለመቆየት ሲል ባትመጡበኝ ይሻለኝ ነበር አላቸው። በተለምዶ 88 ደግሞ አንዲት ነፍሰ ጡር ከመስጠም መዳኗ ብቻ ሳይሆን በባሕር ውስጥ ሳለች በቤት ውስጥ እንዳለች ሆና በማርያም ተሸፍና ወልዳለች። ያውም ያለምጥ ነው የወለደችው። ከተለምዶ ማርያም ማርያም ሌላ ያለምጥ የወለደች ሴት ናት ይህች ሴት። በ375 ዓመቷ የሞተችው ክርስቶስ ሠምራ በጣና ባህር ውስጥ ሰውነቷ ተበጣጥሶ ዓሳዎች በውስጧ እየሸለኩ 12 ዓመት ጸልያ ወጣች እንደሚባለው የመሰለ ታሪክ ነው።¹⁵

በምዕ. 59 አንድ የቤተ ክርስቲያን ጠባቂ አንድ ቀን ከራት በኋላ የሥጋ ድቀት አግኝቶት ዝሙት ፈጸመ። በመልአክ ተነክቶ የሴት መርገም ደረሰበትና ከዚያ በኋላ ማርያም ያደረገችበትን ይህን ነገር አገር ላገር እየተናገረ በመዞር ኖረ። መልአክ ቢነካውም ይህን ያደረገችው ማርያም

¹⁵ ገድለ ክርስቶስ ሠምራ (ዘጥቅምት እና ዘነሐሴ)።

ናት። ይህች የዚህ መጽሐፍ ማርያም ምንም ነገር ማድረግ ትችላለች። ሰብዓዊ ተፈጥሮም ትቀይራለች። የወር አበባ ካየ ማኅጸን ተሠራለት ማለት ነው። ማመንዘሩ ኃጢአት ሳለ ቅጣቱ ሴት መደረግ ወይም እንደ ሴት መደረግ ከሆነ ይህች ማርያም ሴትነቷንም ትጠላዋለች ማለት ይሆን?

በምዕ. 107 ብዙ ኃጢአት ፈጽሞ ተስፋ የቆረጠች ተቅብዝባኸ የሆነች ሴት ታሪክ ይገኛል። ይህች ሴት ወደ በረሃ ሂዳ ጊንጥ አገኘችና ዋጠችው። መርዙ በሰውነቷ ተሰራጭቶ ስትሰቃይ የማርያም ስዕል መጥቶላት በዚያ ሆዱን እያሸች ማርያምን ለመነት። ማርያም ወደ ቄስ ልካት ለዚያ ቄስ ተናዝዞ አምጣ ወለደች። የወለደችው ሕጻንን ሳይሆን 40 ትልልቅና ትንንሽ ጊንጦችን ነው። ወደ አፍ የገባ ወደ እዳሪ እንደሚወጣ ጌታ የተናገረው ስሕተት ተደርጎ ወደ ማሕጸን ጉብኝ በ40 ተባዝቶ ወጣ! እንደዚህ ትምህርት ከሆነ ሴቶች ላም እንወልዳለን ብለው በመፍራት ወተት መጠጣት ማቆም አለባቸው። ወይም አስር ዶሮ እንወልዳለን ብለው እንቁላል መብላት መተው ይኖርባቸዋል። ደግሞ ሁሉም እንደየወገኑ እንዲቀለድ በፍጥረት መጀመሪያ የተነገረውም ተሰረዘና ሴት ጊንጥ ወለደች። ለተአምሩ ትክክልነት ሲባል መጽሐፍ ቅዱስ መስተካከል አለበት።

ጊንጥ ብቻ ሳይሆን ሌላም የከፋ ወሊድ ታሪክ አለ። በምዕ. 55 የሌላ ሴት ባል የቀማች አንዲት ሴትና ሌላኛዋ ሴት በማርያም ታቦት ፊት እውነተኛ መሆናቸውን ይማማላሉ። የቀማችው ሴት ኃጢአተኛ ኖራለችና እርጉዝም ነበረችና ቆይታ ወለደች። የወለደችው ሕጻን ሳይሆን በትል የተሞሉ ሁለት የላም፣ ሁለት የበግ ቀንዶችን ነው። ይህች ሴት እብድ ሆና እየዘረች ይህንኑም ያደረገችው ማርያም መሆኗን እየተናገረች ቆይታ ሞተች። ቀንዶቹ ደግሞ ከማኅጸን እንደወጡ እንኳ አልተቀበሩም። በማርያም ቤተ ክርስቲያን መስኮቶች ተሰክተው ይኖራሉ። የትኛዋ ቤተ ክርስቲያን እንደሆነች እንኳ ቢናገሩ ጉዳ ይታይ ነበር። አገሩ ብሔረ አማካይ ከመባሉ ሌላ አይታወቅም። በቀጣዩ ምዕራፍ (ምዕ. 56) የያሬድ ቅኔ ማኅሌት እውስጡ ስለተጠቀሰ ብሔረ አማካይ የኛው አገር መሆኑን እንረዳለን። ቀድሞውኑም የሌለ ነገር ስለሆነና እንዲጠየቅና እንዲመረመርም ስለማይፈለግ ስፍራው አይገለጥም። ወይስ ዛሬም ቀንዶቹ ከአገራችን ቤተ ክርስቲያኖች ባንዷ መስኮቶች እንደተሰኩ ይሆኑ?

የተአምረ ማርያም ጸሐፊዎች ሰዎችን በማስፈራራትና በማስደንገጥ የማይመረምሩትና ከገዢው ቃል ጋር የማያስተያየት ሃይማኖት ግዙተኛ አድርገው ለማኖር የፈጠሩት ፈጠራ ከተፈጥሮና ከስነ ፍጥረትም ከአእምሮም ጋር የሚጋጩ ነው። እነዚህ ናሙና ከስነ ፍጥረት ሕግ ጋር የሚጋጩ ያፈነገጡ ታሪኮች ናቸው።

ጥቂት ተጨማሪ ናሙና ግጭቶች

መጽሐፍ ቅዱስ የሚናገረው መደመጥና መከበር እንዳለበት ሁሉ ዝም ባለበት ጉዳይ ሁሉ ዝምታውም መከበር አለበት እንጂ በራሳችን ምናብ የተፈተሉ ነገሮችን እየፈጠርን ያላለውን ማስባል የለብንም። የኢየሱስ የልጅነቱ ዘመናት ታሪኮች በወንጌላት ውስጥ አልተጻፉም። ያልተጻፉት አስፈላጊ ስላልሆኑ ነው። ቢሆኑ ኖሮ፣ እኔ ደግሞ ስለ ተማርኸው ቃል እርግጡን እንድታውቅ በጥንቃቄ ሁሉን ከመጀመሪያው ተከትቶ በየተራው ልጽፍልህ መልካም ሆኖ ታየኝ ያለውና ከወንጌላቱ ሁሉ በዝርዝር የዘገበው ሉቃስ ይህን አይጽፍም ኖሮአል?

ስሟል? የማርያምን የስሟን ትርጉም በመቅድሙ ላይ “መንግሥተ ሰማይ መርታ የምታገባ” ማለት ነው ሲል ይተረጉማል። በሌሎችም ቦታዎች፣ ለምሳሌ፡ ምዕ. 12፥ 74፥ 98 ወዘተ፤ በዕብራይስጥ ማሪሃም የተባለች እያለ ተመሳሳይ ስምና ትርጉም ያቀርባል። እንዴት ፈጥረው ቢተረጉሙት ነው ባለ አራት ፊደል ስም ይህ ሁሉ ቃል ያለበት ትርጉም የሚሰጠው? መምራት፤ ማስገባት፤ እና መንግሥተ ሰማይት የሚባሉት ቃላት ማርያም ወይም ሚርያም በሚባለው ስም ውስጥ ከቶም የሉም። በመጀመሪያ በዕብራይስጥ ማሪሃም አትባልም፤ ሚርያም ናት። ማርያም በምንም ቋንቋ፤ በዐረብኛም እንኳ ማሪሃም አልተባለችም። ደግሞም የስሟ ትርጉም የተለያዩ አገባብ ትርጉሞችም እንኳ ተጨምረው ዓመጽ፤ እንቢተኝነት፤ መራራ፤ መራራ ባሕር ማለት ነው እንጂ መንግሥተ ሰማይ መርታ የምታገባ ማለት አይደለም። ይህ አልዋጥ ካለንም በግድ እንዋጠው፤ ዕብራይስጥ ብለን ከጠቀስን ትርጉሙ ይኸው ነው።

በተአምር 21 ኢየሱስና ማርያም ለሐዋርያት ተገልጠው ጌታ ለሐዋርያት በእርሱና በእናቱ ስም በ4ቱ ማዕዘናት አብያተ ክርስቲያናት ይሠሩ ብሎ አዘዘ። በስሟ ቤተ ክርስቲያን ማነጽ ቀርቶ ሐዋርያት ስሟን ጠርተው ሰብከው ያውቃሉ? በምዕ. 7 ደግሞ ዕርገቷን በ4ቱ ማዕዘን እንዲያውጁ አዘዘቸው ይላል። ሐዋርያት እንዲህ ተብለው ይህን አለመጻፋቸው ይደንቃል! የታዘዙትን ቤተ ክርስቲያን አለመሥራታቸውም ዕርገቷን አለማወጃቸውም ያስጠይቃቸዋል። አንዱን ቤተ ክርስቲያን ጴጥሮስ እዚያው ማነጽ ተጽፎአል። በአዲስ ኪዳንና በመጀመሪያዎቹ የቤተ ክርስቲያን ታሪክ ዘመናት ውስጥ ክርስቲያኖች ምእመናንን ሲያንጹ እንጂ ሕንጻ ሲሠሩ አይታወቅም። ያመልኩ የነበረውም በምኩራቦችና በቤት ውስጥ እንጂ ሕንጻስ አላነጹም። ማርያም ለመጨረሻ ጊዜ በመጽሐፍ ቅዱስ ውስጥ የተጠቀሰውም ይኖሩበት በነበረው በተባለው ሰገነት ውስጥ ከጌታ ሐዋርያት፤ ከደቀ መዛሙርትና ከወንድሞቹ ጋር በጸሎት ስትተጋ ነው የታየችው እንጂ ሰዎች ወደ እርሷና ወደ ስዕሏ ሲጸልዩ አትታይም፤ ሐዋ. 1፡14 እነዚህ ሁሉ ከሴቶችና ከኢየሱስ እናት ከማርያም ከወንድሞቹም ጋር በአንድ ልብ ሆነው ለጸሎት ይተጉ ነበር ይላልና።

ይኼ ሁሉ የተደረገበት ድራቅ ማርያምን እንደሚያሳዝናት የታወቀ ነው። በእውነቱ የተአምረ ማርያሟ ማርያም ደራሲዎቹ በመልካቸው እንደምሳሌያቸው የፈጠሩት እንጂ የመጽሐፍ ቅዱሷ ማርያም ከቶም አይደለችም። እምነታችንንም ራስና ፈጻሚውን ኢየሱስን ተመልከተን ከተባለለት ከኢየሱስ ሰዎች ዓይናቸውን እንዲያነሡ፤ እንዲያውም ከቶሙ እንዳያዩት ተብሎ የተፈጠረችና ማርያም ተብላ የተሰየመች ሴት ናት እንጂ የመጽሐፍ ቅዱሷ ማርያም ዛሬም ብትጠየቅ ያኔ እንዳላችው፤ የሚሳቸሁን ሁሉ አድርጉ የምትል ናት።

በተአምር 4 ላይ ማርያምን ለመገንዘብ ሲሄዱ ታውፋንያ የተባለ አይሁድ አልጋዋን ስለያዘ እጁ በመልአክ ተቆርጦ አልጋው ላይ ቀረ። ይህ ሰው ሐዋርያትን ይቅርታ ጠየቀ፤ ክርስቶስንም ይቅር እንዲለው ለመነ። ሐዋርያት ግን ወደ እመቤታችን ለምን አሉት። ማርያም ቀድሞውኑ ከሞት ተነሥታ ነበርና ለመናት። ማርያምም ጴጥሮስን እንዲቀጥልለት ነገረችው። ጴጥሮስም በክርስቶስ ስምና በማርያም ስም እጁን መለሰለት። ይህ ጴጥሮስ ሐዋርያው ጴጥሮስ ከሆነ መቼም ይደንቃል። ይህ ጴጥሮስ በሐዋ. 3፥6 ብርና ወርቅ የለኝም፤ ይህን ያለኝን ግን እስጥሃለሁ፤ በናዝሬቱ በኢየሱስ ክርስቶስ ስም ተነሣና ተመላለስ አለው ያለውና በኋላ በዚህ ስም ላይ ሌላ የለጠፈበት ነው? ይህ ጴጥሮስ በሐዋ. 4፥12 መዳንም በሌላ በማንም የለም፤ እንድንበት ዘንድ የሚገባን ለሰዎች የተሰጠ ስም ከሰማይ በታች ሌላ የለምና ያለው ነው? እንዴት ያለ ቁልጭ ያለ ግጭት ነው? ይህ የተከሰተው ከሐዋ. 3 እና 4 በኋላ ነው ቢባል ጴጥሮስ ብዙ

ቆይታ በጸፈው በመልእክቱ ምነው የማርያምን ስም እንዲያው አንዴ እንኳ ያላስገባው? ይህ በኢየሱስና በማርያም ስም ብሎ እንደተናገረ የተጻፈለት ጴጥሮስ በመልእክቱ ውስጥ በ፲፩፡፲፭ 4፡14 ስለ ክርስቶስ ስም ብትነቀፉ የክብር መንፈስ የእግዚአብሔር መንፈስ በእናንተ ላይ ያርፋልና ብሎናን ናችሁ ያለውና የክርስቶስን ስም ብቻ ያገላውና የእርሱን ብቻ ማንነት አጉልቶ የገለጠው ነው? ነው ቢባል እንኳ የቱን እንቀበል? መጽሐፍ ቅዱስን ወይስ መጽሐፍ ቅዱስን የሚጻረረውን ሌላ መጽሐፍ?

በተአምር 3 ማርያምን ለመቅበር ሲሄዱ ሐዋርያት ሁሉ ጥለዋት ተበተኑ ከዮሐንስ በቀር ይላል። ልክ ጌታ ሲያዝ እርቃትን በነጠላ ከሸፈነው ዮሐንስ በቀር ሁሉ እንደሸሹ ይህንንም የጻፈው ይህ ደቀ መዝሙር መሆኑ እንደተጻፈ እዚህም የፍልስቴን መጽሐፍ የጻፈ እርሱ መሆኑ ተጽፎአል። የዚህ ምዕራፍ ግጭት ከምዕ. 6 ጋር ነው። በተአምር 3 ጥለዋት ተበተኑ ሲል በተአምር 6 ፈጽሞ እንዳልጣሏት፤ ግን ገንዘው፣ ታቅፈው፣ ተሸክመው እጅ ነስተው በጌቴሴማኒ ቀበሯት እንጂ አልጣሏትም ይላል። የቱ ነው ትክክል? ምዕ. 3 ወይስ 6? ለነገሩ የተለያዩ ሰዎች ያዋጡት መጽሐፍ ስለሆነ እንዲህ እርስ በርስ ቢጋጭ አያስገርምም።

በምዕ. 10 ኢየሱስ በዋሻ ውስጥ መወለዱና በጨርቅ መጠቅለሉ ሳይሆን የበለስ ቅጠል መልበሱ፤ በምዕ. 11 ደግሞ በጨርቅ መጠቅለሉ ተጽፎአል። በመንገድ መካከል ተወለደም ይላል። ይህ የራስ ከራስ ግጭት ነው። መልእክ ሄዶ ለሰብዓ ሰገል እንደነገራቸው፤ ሰብዓ ሰገል ደግሞ ሽቱም አምጥተውለት እንደነበር ተጽፎአል። እነዚህ ሁሉ የተጻፈ ታሪክን የሚያፋልሱ ናቸው።

ከንጉሥ ልጄ ደም በፈሰሰ ደሟ እኛን ንጹሐን አድርጋ . . . ይላል ምዕ. 12፡54። የማን ደም ነው የፈሰሰ? የማን ደም ነው ያዳነ? የማርያም ደም ያዳነ በሆነማ ኖሮ ክርስቶስ ምነው በመስቀል መዋሉ? ቃሉ በኤፌ. 2፡13 የሚለው አሁን ግን እናንተ በፊት ርቃችሁ የነበራችሁ በክርስቶስ ኢየሱስ ሆናችሁ በክርስቶስ ደም ቀርባችኋል ነው እንጂ ከልጄ በፈሰሰው በማርያም ደም ቀርባችኋል አይልም። ጳውሎስ ኤፌሶንን ሲጽፍ ማርያም ሞታ ወይም ተአምረ ማርያም እንደሚለው አርጋ ስለነበረ ጳውሎስ ይህንን ማወቅ ነበረበት። ቆላ. 1፡19 በመስቀሉ ደም ሰላም ማድረጉን ይናገራል፤ ሌላ ደም አይናገርም። ዕብ. 9 በሙሉው ይህንን ደም ይናገራል እንጂ የማርያም ደም አይልም። 1ጴጥ. 1 የተዋጀንበትን ክቡር ደም የክርስቶስ ደም ይለዋል እንጂ የማርያም አይለውም።

በምዕ. 7 በፍልሰቷ ቀን (ለነገሩ ቀኖቹ ሁሉ በኛ አቆጣጠር ነው የተጻፉትና በግብጽ ወይም በአይሁድ ቆጠራ ተጽፈው መመንዘራቸው አልተነገረም) በነሐሴ 16 ተዝካሯን ለዘከረ ኃጢአቱ እንደሚሰረይ ጌታ እንደሰጠ ይናገራል። በጣም ትልቅ ግጭት! ኃጢአት የሚደመስሰው በነሐሴ 16 ተዝካሮ ማድረግ ከሆነ መጽሐፍ ቅዱስ ከሚለው ጋር ፈጽሞ ይጣላል። በክርስቶስ በማመን በጸጋ ድኖ በመስቀል ላይ በፈሰሰ ደሙ የኃጢአት ማግኘት ወይስ ደግሶ አብልቶ መዳን? ወይስ ከሁለቱ ደስ ያለንን መርጠን መውሰድ?

በተአምር 32 ስለ አንዲት ዘማዊት ይናገራል። እንደ ሙሴ ሕግ እንድትወገር እንደተፈረደ ይናገራል ደግሞም ቤተ መቅደስ ውስጥ ገብታ ይላልና ደግሞም በአዲስ ኪዳን ኃጢአተኛን በድንጋይ መውገር የለምና ይህ የብሉይ ኪዳን ዘመን ይመስላል። እንዳይባል ደግሞ ዘማዊቷ የማርያምን ስዕል አግኝታ ለመነች ይላል። መልእክቱ ወደ ስዕል ለምኖ መፍትሔ ማግኘት ቢሆንም በመቅደስ ውስጥ የማርያም ስዕል ሊኖር አይችልም። የቤተ ክርስቲያን መቅደስ ነው ከተባለ ደግሞ በቤተ

ክርስቲያን ወይም በክርስትና ዘመን ኃጢአተኛን መውገር ከየት የመጣ ፍርድ ነው? እርስ በራሱ የተማታ ታሪክ ነው።

ሰይጣን መንፈስ ነው እንጂ ስጋዊ አካል አይደለም። በምዕራፍ 34 ሰይጣንን ማርያም በጥፊ አጩላው ልቡናውን ሲስት ይታያል። በምዕራፍ 51 ደግሞ የመነኮሳትን ምድጃ ስላፈረሰ አንድ ሰይጣን ተጽፎአል። መነኮሳቱ ወደ ማርያም ጮኹና ለ12 ዓመታት ባሪያ ሆኖ እንዲያገለግላቸው ምድጃቸውን ያፈረሰውን ያንኑ ሰይጣን ሸለመቻቸው። እነዚህ መነኮሳት ሰይጣንን ተቃውሞ የሚለውን ቃል አይታዘዙም ማለት ነው። ወይም ቃሉን ጨርሰው አያውቁም ማለት ነው። ሳያውቁ ግን መነኮሴዎች ናቸው። ማዕድ ቤት አስገብተው እየፈጩ፤ እያቦካ፤ እየጋገረ ዓሳ ነባሪ እያጠመደ ከመርከብ ጋር እየተሸከመ አምጥቶ መርከቡ ውስጥ የነበሩትን ሰዎች የሚያስመነኩስ ይህ አገልግሎት ከማዕድ ቤት ሥራ ያለፈ ነው!

በምዕራፍ 37 ማርያም ቴክላ ወደተባለች ሴት ሄዳ ስታስተዛዝናት፤ ልጇን 30 ዓመት በሆነው ጊዜ ከእርሷ ቀምተው በእንጨት ላይ ሰቅለው እንደ ገደሉት ነገረቻት። ጌታ ከማርያም ተቀምጦ ተገደለ ወይስ ቀድሞም ሊሞት ነው የመጣው? ደግሞስ በ30 ዓመቱ ነው የተገደለው? ሉቃ. 3፡23 በሰላሳ ዓመቱ አገልግሎቱን መጀመሩን ነው የጻፈው። ሳያገለግል ነው የተሰቀለው ማለት ነው?

ተአምረ ማርያም ከመጽሐፍ ቅዱስ ብቻ ሳይሆን ከሌሎች ገድሎች ጋርም ይጋጫል፤ ይጣላል። አንድ ብቻ ምሳሌ ለመውሰድ፤ በገደለ ተክለ ሃይማኖት በመግቢያው ምዕራፍ ቁ. 40-46 እና 80-81 “. . . አባቴ የሚለው ግን ዝክሩን የሚዘክር ስሙን የሚጠራ ከሱ ጋራ የዘላለም ሕይወት ያገኛል ዝክሩን ያልዘከረ ቃሉን ያልጠበቀ ከርስቱ ከመንግሥተ ሰማያት የተለየ ይሆናል የሞቱ ሰዎችን ነፍስ ሁሉ ክርስቲያን የሚባሉ ጻድቅም ኃጥእም ቢሆን የሞቱትን ከክቡር አባታችን ከተክለ ሃይማኖት ዘንድ ሳያደርሱ አይወስዳቸውምና . . . ለሥጋችሁ መጠበቂያ ለነፍሳችሁ መዳኛ ነውና፤ ኃጢአታችሁን የሚያነጻ . . .” ይላል። እዚህ ተክለ ሃይማኖት የመንግሥተ ሰማያት መንገድ፤ የነፍስ መዳኛና የኃጢአት ስርዓት ሆኖ ተገልጦአል።¹⁶ ማርያም ወደ መንግሥተ ሰማይ መርታ የምታስገባ ተብላለች ተክለ ሃይማኖትም በሩ ከሆነ የመዳን መንገዱ ብዙ ነው ማለት ነዋ! የማርያም ዝክር ነው መዳኛው ወይስ የተክለ ሃይማኖት?

በምዕ. 98 ስለ ይሁዳ እግረ መንገድም ቢሆን የተነገረው ጌታን ሸጦ እናቱን አግብቶ አባቱን መግደሉ ተጽፎአል። ቅደም ተከተሉ እንደዚያ ከሆነ እናቱን አግብቶ አባቱን የገደለው ጌታን ከሸጠ በኋላ ነው ማለት ነው። በትክክል የሞተው መቼ እንደሆነ ባይታወቅም ተጽጽቶ ወዲያው ሄዶ ነው ታንቆ የሞተውና (ማቴ. 27፡1-10) ጋብቻውም ግድያውም በሰዓቶች ውስጥ ምናልባት በደቂቃዎች መሆን አለበት። ያለዚያ እናቱን አግብቶ አባቱን የገደለውንና የአይሁድ ሕግ ዝም ያለውን ሰው ነው ጌታ ከሐዋርያቱ ከልል ያስገባው።

በምዕ. 121 ኢየሱስን በ8 ዓመቱ በጎች እንዲጠብቅ ላከችው ይልና ወደ ደብረ ዘይት መጥቶ በጎቹን አሰማራ ይላል። ለማያውቅ ሰው ልክ እስፈር ዳርቻ በጎቹን ወስዶ የመሰገ ይመስላል። የሚኖሩት ናዝሬት በጎች የሚጠብቀው ደግሞ ደብረ ዘይት መሆኑን እንደገና እናስተውል። ደብረ ዘይት እኮ ከናዝሬት የ105 ኪሎ ሜትር ሩቅ አገር ነው። በኛ አገር ከአዲስ አበባ ናዝሬት ማለት ነው። መልክዓ ምድሩን ለማያውቁና ለማይጠይቁ

¹⁶ ገደለ ተክለ ሃይማኖት ፲ጽ 10 እና 12።

ወይም የተባለውን ሁሉ እውነት ነው ብለው ለሚቀበሉ አድማጮች የተጻፈ በመሆኑ ደራሲዎቹ ይህን እና ይህን የመሰሉትን ግጭቶች ለመመርመር መከራ አላደረጉም።

በምዕ. 120 ኢየሱስን በ5 ዓመቱ የሚያስተምረው አስተማሪ፤ “ይህ የመበለት ልጅ” ይለዋል። ማርያም መበለት ሆነችላ! የሴፍ ሞተ ይሆን? መቼም የኢየሱስ አስተማሪ ተአምረ ማርያም እንደሚለው የሴፍ “ጠባቂዋ” መሆኑን አያውቅም። በምዕ. 121 ደግሞ በ8 ዓመቱ አሳዳጊው የሴፍ ተጠቅሶአል። በወንጌሉ ውስጥ ደግሞ በ12 ዓመቱም በሕይወት መኖሩ ተዘግቦአል። በተአምረ ማርያም የሴፍ የማርያም እጮኛ እንኳ ሆኖ አልቀረበም። እንደ አገልጋይ ሆኖ ነው የቀረበው። ማርያምም አባታችን እያለች ትጠራዋለች። የሴፍ እጮኛዋ ሳይሆን አገልጋይዋና ጠባቂዋ ቢሆን ኖሮ በቃሉ ውስጥ እንደተጻፈው በስውር ሊተዋት ለምን አሰበ?

ሲደመደም፤ ተአምረ ማርያም ለሥጋዊ አኗኗርና ለኃጢአተኛ ተፈጥሮ የሚሰማማ መጽሐፍ ነው። መጽሐፍ ቅዱሳዊ የቅድስና አመላለስ፤ ክርስቶስን መምሰል፤ ዋጋ መክፈል፤ ለእውነት መስደድ በውስጡ የሉበትም። ክርስቶስን አዳኝ አድርጎ መቀበልና የሕይወት ጌታ አድርጎ እርሱን መከተል የሉበትም። በምንም ኃጢአት ውስጥ ተኑሮ ለስዕል አቤት ከተባለ፤ ዝክር ከተዘከረ፤ በማርያም ስም አንዳች ከተደረገ መንግሥተ ሰማያት የመግባት ተስፋ አለ። ስለዚህ እንደፈለጉ ኖሮ ማርያምን ጠርቶ መናገርና እርሷ ደግሞ ለልጇ ተናግሮ የሚሹትን ሁሉ ማድረግ ስለምትችል መልካሙን ገድል መጋደል አይታወቅም።

ተአምረ ማርያምን ማሔስን ካላቆሙት በቀር መቆም አይችልም። ምክንያቱም እያንዳንዱ ምዕራፍ ከራሱ ከመጽሐፉ ሌላ ምዕራፍ፤ ከታሪክና ከእውነት፤ ከእምሮና ከተፈጥሮ፤ በተለይም ከመጽሐፍ ቅዱስ ጋር በምሬት የሚጣላ መጽሐፍ ነው። በአጭር ቃል ተአምረ ማርያም ጠላት ከዘራቸው ብዙ እንክርዳዶች አንዱ ነው።

ጌታ ከአርያም ይባርካችሁ።

ዘላለም መንግሥቱ © 2012 (፪ሺህ፬) ዕዝራ ስነ ጽሑፍ አገልግሎት

በመጣጥፉ ውስጥ የተጠቀሱ መጻሕፍት፤

በአባቶቻችን አፈርን፤ ባዩ ታደሰ እርዳቸው (መምህር)፤ [ማተሚያ ቤት አልተጠቀሰም] አዲስ አበባ፤ ፪ሺህ፱ ዓ. ም.።

ይኒጋል፤ ጽጌ ስጦታው (ዲያቆን)፤ አፍሪካ ማተሚያ፤ አዲስ አበባ፤ ፲፱፻፺፯ ዓመተ ምሕረት።

ገድለ አቡነ እስጢፋኖስ ዘጉንዳጉንዶ፤ ፲፱፻፺፯ ዓ. ም. አሳታሚ፤ መምህር ወማኅበር ዘጉንዳጉንዶ ደብረ ገሪዛን።

ለእውነት እንቁም፤ ስሜ ታደሰ፤ SIM Publishing፤ አዲስ አበባ፤ ፪ሺህ ፬ ዓ. ም.።

ገድለ ተክለ ሃይማኖት፤ [አሳታሚና ማተሚያ ቤት አልተጠቀሰም] አዲስ አበባ፤ ፲፱፻፹፱ ዓ. ም. ።

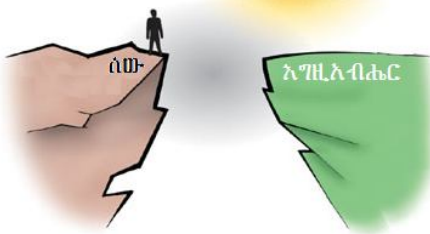
የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ታሪክ በአስተዋጽዖ፤ መሠረት ስብሐት ለአብ፤ አሳታሚ ፍኖተ ሕይወት ማኅበረ መከላከል፤ የኅትመት ዘመን አይታወቅም፤ አዲስ አበባ።

ገድለ ክርስቶስ ሠምራ፤ ትንሣኤ ዘጉባኤ ማተሚያ ቤት፤ አዲስ አበባ፤ ፲፱፻፺፪ ዓ. ም. ።

Schaff, Philip, *History of the Christian Church, Nicene and Post Nicene Christianity*, T & T Clark, Edinburgh, 1884.

Tamrat, Tadesse, *Church and State in Ethiopia 1270-1527*, Oxford University Press, London, 1972.

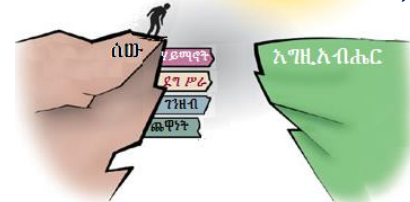
1 ሰውና እግዚአብሔር በኃጢአት ምክንያት ተለያዩ

2. ሰው ወደ እግዚአብሔር መድረስ አይችልም።

3. ሰው በራሱ ጥረት ወደ እግዚአብሔር መድረስ አይችልም።

4. ወደ እግዚአብሔር የሚያደርሰው ብቸኛ መንገድ ክርስቶስ ብቻ ነው።

